

LIETUVOS LAISVĖS KOMITETO ŽYGLIAI

CHRUŠČIOVUI ATVYKSTANT Į AMERIKĄ

Prezidentui ir kongreso nariams primintos Sovietų agresijos ir nesilaikymas įsipareigojimų.

- Mums lietuviams šis momentas yra svarbus ir lemtingas,

- sako LLK pirm. V. Sidzikauskas.

Kai patys amerikiečių politikai, senatoriai, kongresmanai ir žurnalistai Chruščiovo į JAV atvykimo proga ėmė judinti pavergtųjų tautų laisvės bylą, juo labiau negalime tos progos ramiai praleisti mes patys — pavergtieji, — sako LLK-to pirm. Vaclovas Sidzikauskas.

Ryšium su Sovietų Rusijos diktatoriaus į JAV pakvietimu, kad šaukiančių balsas būtų garsesnis ir žodis svaresnis, Lietuvos Laisvės Komitetas aktyviai ėmėsi darbo veikti per Pavergtųjų Europos Tautų Seimą, kartu su kitomis 9-mis tautomis, o taip pat ir Pabaltijo valstybių atstovai atskirai, nes tuos kraštus

labiausiai šis vizitas liečia, o taip pat kelia pavojų ilgesniam laikui vakarų pasaulyje numarinti mūsų laisvės bylą.

Prezidentui ir kongreso nariams jie pasiuntė raštą, nurodydami visą eilę sovietų agresinių žygių prieš laisvą pasaulį, atkreipdami dėmesį šių dviejų didžiųjų vyrų vizitais pasikeitimo neigiamas pasėkas laisvajam pasauliui, o ypač pavergtų tautų nuotaikoms.

Rašte priminė, kad Roosevelto ir Trumano susitarimų sovietai nevykdė, kad visi didžiųjų susitikimai su Maskvos diktatoriais jokių teigiamų rezultatų nedavė, kad jokių sutarčių bei įsipareigojimų, ypač pavergtų

tautų atžvilgiu, sovietai dar nėra įvykdė.

Pavergtųjų Tautų Komitetas tam rašte pageidauja, kad JAV vykdytų savo tarptautinius įsipareigojimus ir Chruščiovui statytų pavergtų tautų klausimą, kad remiantis Jaltos deklaracija, kur Stalinas įsipareigojo jų pavergtiems kraštams atstatyti laisvę, JAV reikalautų vykdyti.

Šio mėnesio pabaigoj Varšuvoj renkasi tarp-parlamentinis unijos kongresas, į kurį iš JAV taip pat vyksta eilė senatorių ir kongresmanų, todėl LLK deda pastangas atkreipti jų dėmesį, kad sovietuose nėra laisvų rinkimų, parlamentų, o tos unijos uždavinys yra skatinti žmonių renkamas parlamentines institucijas, todėl sovietų dalyvavimas yra tik pasityčiojimas iš Unijos statuto. Ta proga reikalaujama, kad pavergtiems kraštams būtų suteikta laisvė išsirinkti parlamentus ir savo atstovus.

Tuo reikalu taip pat nematomas vizitas pas JAV prez. D. Eisenhowerį ir užsienio reikalų komisijos narius. Amerikos valdžia visa tai gerai žino, tačiau mūsų pareiga jiems tik priminti, kad tarptautinės politikos klausimuose, pasitarimuose su Chruščiovu, neitų prie jokių susitarimų, kol jis neįvykdys ankstesnių pasižadėjimų. Svarbu, kad nebūtų Pabaltijo valstybių nepriklausomybės byla užmiršta.

Šis momentas mums yra itin svarbus ir lemtingas, todėl sukaupę visą dėmesį ir jėgas, šiuos įvykius sekam ir veikiam, — baigė LLK pirm. V. Sidzikauskas.

E. Č.

Vilties Draugijos pirmininkas Dr. J. Bartkus, praėjusį pirmadienį aplankęs Dirvą ir susipažinęs su padėtimi, į svečių knygą įrašė: "Lankydamas Dirvą šiandien džiaugiuos jos pažanga. Giliai tikiu, kad ji klestės ir ateityje įgydama daug draugų ir svorio lietuviškame gyvenime. Linkiu Dirvai ir jos redaktoriams daug sėkmės".

Dirvos nuotrauka

Vyresniosios kartos aktyvios veikėjos, be kurių talkos neapsieidavo joks lietuvių parengimas Clevelande, ir kurios dabar dar aktyviai teberemia lietuvišką veiklą, lankėsi Dirvoje. Iš kairės: H. Baltrukonytė - Scheider, Ona Micheličienė, P. Baltrukonienė ir J. Baltrukonytė - Rastenienė.

Dirvos nuotrauka.

Ekskursantai Lietuvą mato tik pro autobuso langą...

Raudonesiems Amerikos lietuviams sutikti posėdžiavo specialiai sudarytas komitetas. — Nutarta rodyti gamtos grožybes ir tik pro autobuso langą. — Ekskursantų giminės buvo įspėti nepasakoti okupacijos žiaurumų. — Raudonieji verkia raudonom ašarom. — Agitpropas organizuoja "iškilmingus susikimus". — Keliauninkai matė kolonizatoriams statomus namus ir kapinykus. — Tilvytis norėjo iš amerikono nupirkti laikrodį. — Paleckis ir Co. barė Mizarą, Jakubką ir Margerį. — Ekskursantai koncerte užmigo.

Kai Amerikoje (jau nuo praėjusių metų rudens) patydom buvo vykdomas "ružavųjų lietuvių" atranka vykti okupuotoms

Vilniuje skubiai imta svarstyti, ką atvykusiems rodyti ir ko nerodyti? Posėdžiavo specialiai sudarytas komitetas: kultūros ministerio pavad. Mikasė Meškauskienė, kažkokių "ryšių su užsieniu" draugijos pirmininkas Rotomskis, "užsienio reikalų" komisijos pirmininkas Gaška, Justas Paleckis, redakt. Zimanas ir agitpropo vadovybė.

Posėdininkų buvo nutarta, kad mažiausiai reikia rodyti kolchozus! O jei rodyti, tai tik paradinius sovietinės baudžiosvos dvarus.

Svečių atvykimo dieną paradiniai kolchozai privalo ruošti derliaus nuėmimo šventę, šokius. Svečiams duoti išgerti ir įtraukti į linksmybes.

Dėl vadinamos suklestėjusios pramonės įmonių rodymo posėdininkai nesutarė. Vieni teigė, jog reikia rodyti viską, kiti dėstė, kad atvykusių nepasiseks nustebinti: patys esą Amerikos fabričių darbininkai, ir šerių rovimu bei grietinės nugriebimo mašinėlėmis įspūdžio nebus pasiekti.

Vieningai visų buvo sutarta: žinant, kad dauguma "pasiuntinių" Lietuvą yra palikę prieš 45 - 50 metų ir maž visi yra kilę iš kaimo ir labai ilgisi gamtos grožybių, nutarta vėžinti autobusais ir rodyti gamtos vaizdus.

Posėdžiuose dar buvo pramatyta, jog vienas kitas tėvynainis norės pasimatyti su savo gimimėmis, pažįstamais. Nutarta, kad pas savo gimines atvykusieji galės svečiuotis keturias dienas.

Visus tuos, kurie bus svečių lankomi, nutarta įspėti, kad niekų netaukštų, nepasakotų savo išgyvenimų, neprasitartų apie žudymus, išvežimus ir nesiskųstų.

Pavesta vietų vykdom. komitetams, talkininkaujant komjaunuoliams, organizuoti kuklų, bet gražių svečių sutikimą. Ruošti tik bendrus kaimyniškus pobūvius, duoti išgerti, ir iš Amerikos atvykusius taip tvarkyti, kad jie mažiausiai turėtų progos pasikalbėti su savo giminėmis ir nepatirtų šiandieninių liaudies nuotaikų.

Plane taip pat numatyta daryti viską, kad Amerikos lietuvių "pa-

siuntiniai" būtų gaudenami iki ašarų išliejimo. Visomis progomis dergti Lietuvos nepriklausitrukusius iš krašto, nuolat priminti ir išskaičiuoti dypukų "nusikaltimus".

Tokie yra svarbesni posėdininkų nutarimo punktai, šiandien taikomi, sutinkant ir lydint Lietuvon atvykusius Amerikos lietuvių raudongurkičius.

*

Stebėdami iš Amerikos į Lietuvą atvykusių iškylas pamatome, kad iškylautojai yra virkdomi nuo ryto ligi vakaro. Viskas eina pagal planą. Vieni verkia, kad tik pro autobuso langą teledžiama pamatyti pavergtą Lietuvą, kiti verkia, sužinoję apie savo artimųjų tragišką likimą, dar kiti nubraukia ašaras, išgirdę priskirtų palydų aiškinimus. Aiškinimai šlykštūs ir melu pasėti.

Jau buvome pranešę, kad į Lietuvą yra atvykusios dvi "ružavos" Amerikos lietuvių grupės. Pavergtiems lietuviams jos yra svetimos, laikomos masekol-bernių grupėmis ir jų vardu pasiunčiama aštrių pasisakymų.

Okupanto samdiniai Lietuvoje deda didžiausias pastangas surežisuoti iškilmingas "sutikimo" scenas, kad parodžius ir įrodžius "laimingą lietuvių gyvenimą" vergijoje.

Antrai "ružavųjų lietuvių" grupei atvykus, Vilniuj buvo surežisuotas vaidinimas - parodyti,

kaip okupantas skubiai kolonizatoriams stato namus.

Grupės vadovas Jonas Juška, stovėdamas ant pakrypusios lentos pasakė: "Jūs statote naują pasaulį ant tvirtų pagrindų". Šalia stovėjęs lietuvis darbininkas patylomis Juškai atrėžė: "Darbas mūsų, bet namai rusų".

Vadinami Amerikos pasiuntiniai toliau buvo nuvežti į Pirčiupio kaimą, kur vokiečiai nužudė nemaža lietuvių. Specialiai parinktas aiškintojas "svečius" sugrądino ligi ašarų. Julija Urmonienė ant kapo uždėjo gėles. Kažkas norėjo giedoti, bet rankos mostelėjimu Juška nutildė.

pasikalbėti su tragediją mačiusiais Petru Vilkyčium, Zose Koncevičiene, Antanina Uždaviniene.

Kažkoks "pasiuntinys", ilgai rausęs kišeniuose matyt, norėjo rasti ir už pasipasakojimą moterėlėms duoti "kvoterį", bet radęs dolerį - žaliuką jį greit paslėpė liemenės kišenėlyje.

Iš Pirčiupio kapinyno grupė buvo nugabenta į Panerių kapinyną, kur, pasakotojo Valiaus žodžiais: "vokiškieji fašistai su lietuviškais buržuaziniais nacionalistais žudė nekaltus žmones".

"Ružavuosius" čia švietė Klementina Jankauskienė. "Delegatas" Karolis Krasnickas, kramtydamas gumą, suriko: "Štai, prie kokios beprotystės priėjo fašistai".

Iš Panerių Amerikos lietuvių ekskursija (tai dabar oficialiai Lietuvoje vadinami raudongurkliai) buvo nuvežti į Trakus. Agitpropo įsakymu, į gatves buvo išvaryti vietos gyventojai ir liepta rodyti "linksms veidus".

Jonas Juška į agitpropo sveikinimus atsakė: "dirbkit liaudies labui". Petronėlė Gasparienė pareiškė: "Esu laiminga, pamąčiusi tarybų Lietuvą. Dėkoju už gėles".

(Nukelta į 6 psl.)

Pirmasis šokis...

DIRVA

THE FIELD

Published semi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Ass'n. VILTIS, Inc. (Non-profit). 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Telephone: Henderson 1-6344. Issued in Cleveland every Monday and Thursday.

Editor-in-Chief: Balys Gaidžiūnas. Second Class Mail Privileges Authorized at Cleveland, Ohio.

Subscription per year in advance: \$8.00. Established in 1915.

Single copy — 10 cents.

Dukart savaitinis, leidžiamas VILTIES, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo D-jos (Inkorp. ne pelnui), 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Telefonas: Henderson 1-6344.

Išleina Clevelande pirmadieniais ir ketvirtadieniais.

Vyr. redaktorius: Balys Gaidžiūnas.

Antros klasės siuntos privilegija suteikta Clevelande, Ohio.

Prenumerata metams, iš anksto mokant \$8.00. Įsteigta 1915 metais.

Atsk. Nr. kaina 10 centų.

Redaktoriai: Vyt. Gedgaudas ir J. P. Palukaitis.

REDAKCIJINĖ KOLEGIJA:

P. Bastys (Toronto), E. Čekienė (Woodhaven), R. Mieželis (Chicago), J. Paplėnas (Chicago), V. Rastenis (Brooklyn) ir St. Santvaras (So. Boston).

Viltys pasitvirtino

-- garbė jaunimui!

Dirva stipriai parėmė lietuvių krepšinininkų į Pietų Amerikos valstybės išvykos mintį, kai tik ji buvo dar tik užgimusi. Su simpatija ir pritartimu buvo stebėta visi sportininkų daromi pasirengimai ir nesigailėta kviešti lietuviškąją visuomenę šį didelį ir brangų žygį paremti.

Į paramos prisišaukimą įsijungė visa laisvoji lietuviška spauda Amerikoje. Su tam tikru kartėliu tik tenka pažymėti, kad eilėje atvejų šis šaukiantis balsas reikiamo aidą nesulaukė. Su materiališkos paramos suteikimu atskubėjo tik dalis tai galinčių padaryti organizacijų ar asmenų. Ir JAV-ių lietuvių krepšinininkų rinktinė su vadovais ir nariais, gausi vusi trūkstantį lėšų iš vieno asmens, kuris jau daugelį metų nėra gailėjęsis paramos visiems, kurie tik kreipdavosi į jį su rimtu, patriotišku, pagalbos vertu reikalu.

Lietuvių krepšinininkų išvyka jau baigta. Lietuviškosios spaudos puslapiuose Amerikoje ją lydėjo reportažai, kurių galėjo būti dar daugiau. Tikimės, kad grįžę sportinės išvykos dalyviai dar plačiau paskleis spaudoje savo kelionės įspūdžius, kad lietuviškoji visuomenė turėtų dar platesnį jų atliktos misijos vaizdą ir kad puikiai pavykęs žygis liktų užduokumėtuotas kaip ypatingo dėmesio ir pasekimo vertas pavyzdys.

Išlydėdama rinktinę ir jos vadovus tolimon kelionėn, Dirva teisingai samprotavo, kad amžiuje, kada sportas yra taip išplitęs, pasisekimai šioje srityje viršija jau pačios sportinės veiklos ribas. Neklydomė tvirtindami, kad atitinkamų Pietų Amerikos valstybių, kur rinktinė lankėsi, spauda pasigauso rungtynes stebėjusios daugytūkstantinės minios šūkių aidą ir atkaros jį dar stipriau dar didesnei savų skaitytojų visuomenei.

Šios viltys buvo viršytos su kaupu. Tiek sportiškas, tiek žmogiškasis jaunųjų lietuvių pasirodymas buvo puikus. Keletas pralaimėtų rungtynių šio vaizdo netemdė, nes tų rungtynių pasekmės rodo, kad lygiavertis pralaimėjimo lygiavertė, turėdama atitinkamą dieną tik kiek mažiau laimės, kas sportiniame pasaulyje labai dažnai pasitaiko. Šiaip gi sportinis išvykos balansas yra toks, kad ir profesinis niurnėtojas negalėtų balso pakelti.

Atviras žmogus gi gali prisipažinti, jog ir sportinė

išvykos pusė viršijo giliai širdyje tūnojusias viltis, ypač turint galvoje, kad buvo lankytasi valstybėse, kurių krepšinio sportas priklauso prie absoliučios pasaulinės klasės.

Taip pat neginčytina yra tai, kad reiškiniai, lydėję mūsų jaunimo sportinį pasirodymą, virši jo visus geriausius spėlojimus ir lūkesčius. Spaudos, administracinių miestų viršūnių, diplomatinė institucijų ir platesnės tų kraštų visuomenės pareikštas dėmesys ir vertinimas, savo palankumu net nesitikėtas, yra nuopelnas, kurį mūsų sportininkai įsigijo ne tik sau, bet visai lietuvybei. Mums to nepatenka, nes mūsų krepšinininkų, kaip apie tai rašo ir sako Kolumbijos, Argentinos, Urugvajaus, Brazilijos ir Venecuelos lietuviškoji emigracija. Joms JAV lietuvių sportininkų apsilankymas ir pasirodymas buvo išgyventa kaip gerai pavykusios tautinės šventės.

Didelis nuopelnas dėl viso kelionės pasisekimo priklauso jau išvardintų kraštų lietuviškoms tautinėms grupėms ir jų veikėjams. Jie gerai paruošė kelią sėkmingam sportininkų pasirodymui. Todėl labai nuoširdžiai tenka džiaugtis drauge su jais, kad mūsų jaunimas tų kraštų lietuvių viltis pilnai pateisino ir šeiminingo — svečio sėkmingu sąveiksmu išgarsino Lietuvos vardą tuose kraštuose gal dar iki nebuvusio laipsnio ir suteikė lietuvybei ten naujų, stiprių impulsų. Ir gal ne tik ten, bet ir visur.

Kurie atsisako iš gyvenimo mokytis, gali galvoti, jog pasiklabenimas į kurios nors ministerijos duris kuriame nors krašte esąs aukščiausias lietuviškosios veiklos pasireiškimas, reikšmingiausias tos veiklos požymis. Nesakome, kad tai visiškai nereikalinga. Tačiau kaip tik mūsų jaunimo išvyka Pietų Amerikon ir ją pasitikusi bei palydėjusi "publicity" parodė, kur dėtinasi kirtis lietuviškoje veikloje, kur skirtingas pagrindinis materialinių ir dvasinių pajėgų svoris.

Kiekviena grynai politinė veikla liks iliuzoriška, jei ji nestovės ant didingesnių, platesnių lietuviškų manifestacijų pagrindo. Lietuviškosios politinės veiklos sėkmingumą lems ne užsiregistravimų pas kurios nors ministerijos durininką gausumas, bet tik efektingi pasirodymai, kad lietuviškoji visuomenė yra gabi, gausi ir

Vasario 16-osios Gimnazijos mokiniai, atsidėkodami tėvams, ypač motinoms, parengimų metu neužmiršta joms ir gėlių žiūti.

Atsilikę 135 metus...

"Jie galbūt prilygsta mums kai kuriose mokslo srityse, bet kasdieninio vartojimo reikmenimis yra atsilikę maždaug 135 metus", sako clevelandietis William J. Gill, grįžęs iš kelionės po Rusiją.

"Įdomiausia, kad rusai domisi mumis. Jie nori žinoti apie mūsų gyvenimo būdą. Jie klausinėjo mus apie integraciją, lūšnynus, strategines bazes, nedarbą...

Mes išvykome, susidarę įspūdį, kad jie bijo mūsų ir pritaria

Chruščioviui tik dėlto, kad tas visada jiems kalbėjo apie taiką. Taiką juos desperatiškai interesoja".

Gill su šešiais kitais karo veteranais, dvi savaites važinėjęs po Rusiją, buvo nustebinti sovietinės propagandos, nukreiptos prieš JAV, įžulimu. Viename žurnale jis matė "amerikiečių žmogėdą, Korėjos pavergėjų". Ten buvo paveikslai rodą parašiusius su apačioje pakabintomis dėžėmis. Esą, tai JAV aviacija mėtanti milžiniškus nuodingų vorų kiekius. Kitur "uniformuoti žudikai, JAV kareiviai, be priežasties žudo korėjiečius"; "nekalni pietų Korėjos gyventojai skerdžiami Amerikos agresorių"; "JAV žmogėdros vykdo bakteriologinį karą" ir t.t.

Gill su draugais bandė užmegzti tiesioginius kontaktus su gyventojais. Jie išėdavo 6 val. ryto gatvėn, kad galėtų pasikalbėti su darban einančiais rusais. Vienas 46 m. amž. darbininkas, gyvenęs su keturių asmenų šeima viename kambaryje, pasisakė, jog jam reikėtų sudėti visą keturių mėnesių uždarbį, kad galėtų nusipirkti pigų kostiumą. Jis pastebėjo, kad už pasikalbėjimą su amerikiečiais galįs gauti 10 metų karo įmoką. Jis kalbėti tik apie sunkų gyvenimą Amerikoje. Kitas studentas prisipažino, jog jis atiduo 20 savo gyvenimo metų, kad galėtų pamatyti New Yorką. Kita moteris tūloje Maskvos bažnyčioje pasakė, kad visos bažnyčios būtų uždarytos, jei ten nesilankytų turistai.

Rusų žinios apie tikrąjį Amerikos gyvenimą prilygstančios nuliui. Bet ir ką nors tikresnio sužinoti apie rusų gyvenimą teigalima tik per tiesioginius kontaktus su gyventojais.

NUSIVEŽKITE

savo šeimai į

1959

OHIO STATE

FAIR

Columbus, O.

AUG. 28-SEPT. 4

Ohio's
DIDŽIAUSIA
ŠEIMOS
PROGRAMA

- ROY ROGERS ir DALE
- IŠ TAMSIBIŲ Fireworks programa
- ORKESTRAI
- GRAŽIOS PARODOS
- KARALIENĖS
- VAIKŲ PASILINKSMINIMAI
- PRAMONĖS PARODOS
- ŪKIO PARODOS
- NEMOKAMAI SUVENYRAI

pajėgi pasireiškimams visoje žmonių visuomenės gyvenimo srityse. Viltys pasitvirtino — garbė jaunimui!

K. Dr.

Kas išdavė Tuchačevskį?

Keletą kartų teko skaityti spaudoje apie maršalo Tuchačevskio pučą ir jo išaiškinimą-atidengimą. Tie aiškinimai buvo gana įvairūs ir savotiški.

Štai "Dirva" Nr. 59, straipsnyje: "Tragikomedija dėl Uborevičiaus". B. R. rašo — "Savo planuose jie buvo suėję į sąlytį su hitlerinio reicho kariniais sluoksniais. Kai Hitleris nusprendė šamokslininkus išduoti (tuo tikėdamas susilpninti rusų kariuomenę) maršalai Tuchačevskis, Jegorovas, šimtai kitų aukštųjų sovietų karininkų, jų tarpe ir gen. Uborevičius, buvo skubiai sušaudyti, kaip bauriausi komunistinės tėvynės prieštai ir išdavikai..."

Kaip matome, pagal B. R., tų šimtų karininkų išdavikas buvo Hitleris, o tikrovėje tų tūkstančių (buvo sušaudyta per 5,000) įvairių laipsnių karininkų bei komunistų, išdavikas buvo Stalino bičiulis, Čekoslovakijos prezidentas Benešas.

W. S. Churchillis savo atsiminimuose rašo, kad 1944 m. sausio mėn. Marrakeche jį aplankęs prezidentas Benešas ir papasakojęs, jog 1935 m. Hitleris žadėjęs visose aplinkybėse respektuoti Čekoslovakijos integritumą, jeigu ji (Čekoslovakija) pasižadėtų būti neutrali prancūzų-vokiečių karo atveju.

Kai Benešas paaiškinęs, jog pagal sutartį Čekoslovakija privalo laikytis Prancūzijos pusėje, tai Vokietijos ambasadorius paaiškinęs, kad esą nereikalinga atšaukti sutartį. Esą užtenka reikiamu momentu tos sutarties nevykdyti — nesimobilizuoti ir nejudėti.

Kadangi tuo laiku Čekoslovakijai buvo labai opus sudėti vokiečių klausimas, kuriuos Vokietija galėjo greit sukurstyti prieš čekus ir tuo sudaryti jiems (čekams) naujų rūpesčių ir pavojų, tai čekai to Vokietijos pasiūlymo nekomentavo. Apie metus laiko šis klausimas buvęs laikomas užmirštyje.

1936 m. rudenį vienas aukštų vokiečių kariškis pranešęs prezidentui Benešui, kad jeigu jis (Benešas) noris pasinaudoti Hitlerio pasiūlymais, tai turįs pasiskubėti, nes greitai laiku Rusijoje gali įvykti tokie įvykiai, po kurių vokiečiams čekų pagalba būsianti nereikalinga.

Besvarstydamas pasiūlymo tikslus, prezidentas Benešas patyręs, kad vokiečių vyriausybė, per sovietų ambasadą Pragoje, turėjo ryšius su aukštais sovietų pareigūnais.

Tai buvusi taip vadinama karių konspiracija ir senos komunistų gvardijos šamokslas nuversti Staliną ir sudaryti režimą, kurio politika būtų buvusi palanki vokiečiams.

Prezidentas Benešas tuoju pranešė apie tai Stalinui ir perdavė jam visus turimus duomenis apie tą šamokslą. Po to Sovietų Sąjungoje prasidėjo areštai, teismai ir šaudymai.

Taip prezidentas Benešas išgelbėjo bičiulį Staliną nuo pražūties. Už tai Stalinas savo bičiuliui prezidentui Benešui gerai atsilygino. Kai Hitleris likvidavo Čekoslovakiją, Stalinas, be apgailestavimo, nieko kito nepadarė. Kai 1945 m. raudonoji armija užėmė Pragę,

grįžęs prezidentas Benešas buvo labai pagarbiai sutiktas. Sovietų spauda ir radijas aiškino, kokį didelį džiaugsmą pergyvena čekoslovakai, kada juos vėl pradėjo valdyti prez. Benešas.

Bet kai Stalinas, prezidentaujant Benešui, susidarė pakankamai geras sąlygas Čekoslovakiją subolševikinti, tai jo budeliai ramiai prezidentą Benešą nugalabino. Ir taip baigėsi Benešo bičiulystė su Stalinu. Taip atsidėjo Stalinas savo bičiuliui prezidentui Benešui už šamokslą atidengimą ir išgelbėjimą nuo pražūties.

Gen. št. plk. P. Žilys

TRUPUČIUKAS TENDENCIJOS

Bronys Raila, iškėlęs įdomią temą Dirvoje (1959 rugp. 6 d.) apie Antano Valiūkėno likimą, gal kiek paskubėjo apibrėžti jo visuomeninės veiklos charakteristiką, suabejodamas senosios kartos atmintim. Prof. Balys Sruoga A. Valiūkėną gerai pažino, apibūdindamas jį, kaip jaunos dvasios, o profesoriaus proto žmogum. Iš straipsnyje iškeltų faktų išeitų, kad ir min. K. Škirpa, pasikvietęs jį savo artimiausiu bendradarbiu, to nebūtų padaręs jo gerai nepažinęs. Būnant "Akademiko", "Jaunosios Kartos" ir "Vairo" redaktorium, be abejo, jam teko susipažinti ne su vienu vyresnės kartos politiku, rašytoju, žurnalistu.

Jaunesniajai kartai gi būtų įdomu patirti, kodėl 1934 m. paibaigoje, Ant. Valiūkėnui perėmus redaguoti "Jaunąją Kartą", kur ir B. Raila teko taip gausiai bendradarbiauti, tas savitraštis pasidarė "gyviausiu ir aktualiausiu visuomenės ir kultūros savitraščiu" ir tik tada teko "giliai ir neatsikriamiu susidraugauti" su Antanu Valiūkėnu. Kodėl Ant. Valiūkėno pradėtas redaguoti "studentų neolituanių laikraštėlis" (Akademikas) negalėtų susilaukti jei ne tokių pat, tai bent jau ne "laikraštėlio" komplimentų? Ar todėl, kad ten neteko "gausiai bendradarbiauti"?

Pagaliau, kodėl sovietų okupacijai užėjus ir atsidūrus Klaipėdoje, draugiškumo su Antanu Valiūkėnu jausmai teko pabrėžtinai išskirti iš "senos ir ištikimos draugystės", ir padaryti "gilesniais"?

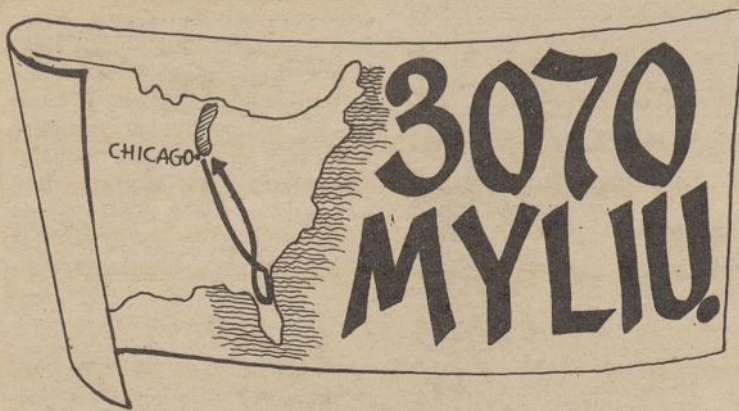
Nėra čia pavydo dėl jausmų Antanui Valiūkėnui. Laikraštyje faktai daugiau reiškia, nei asmeniškai jausmai. Norėčiau tik priminti, kad "sena ir ištikima draugystė" su Antanu Valiūkėnu riša didesnę ratelį jo draugų, ir ta draugystė grindžiama gilesnėmis vertybėmis, nei epizodiniai pergyvenimai. Ir tas draugystės ratelis apima tiek senos ir jaunos kartos žmones.

Dėkingas B. Railai už patvirtinimą, kad Ant. Valiūkėnas buvo "Vairo" faktiniu redaktorium, kuo buvo suabejojęs V. Rastenis.

J. Čiuberkis,
Cleveland

Vienas linksmesnės nuotaikos skaitytojas, clevelandietis, nepasirašęs savo pavardės, mums atsiuntė "Dirvoje" buvusios kariatūros iškarpa, kur buvo tempiama "Draugo" antis ir taip parašė: "Šitą antį gražiuu "Dirvai" ir prašau visą štabą ją suvalgyti, o toliau "Draugo" neužkabinėti".

**Dirvą pasiūlyk
savo kaimynui
susipažinti ir
užsiprenumeruoti**

Išpūdžiai ir nuotraukos VLADO VLJEKIO

Per Kentucky valstiją, kad ir nedaug kelio tenka pravažiuoti, tačiau jaučiasi skirtumas. Pakelėse puikios ganyklos, gražiai baltuojančiomis tvoromis aptvertos, ganosi arkliai.

Tennessee valstijoje, Montgomery Bell parke, naktį užklumpa pirmasis kelionės lietus. Nors stovyklautojai palapinėje ir gauna vieną kitą lašą vandens, tačiau bendra nuotaika neperblogiausia. Žadama sukilti prieš stovyklos komendantą už nepakankamą palapinės įtempimą, tačiau viskas baigiasi geruoju, nes rytą vėl saulutė šviečia ir į kelionę kviečia. Pamoka (senai žinoma, tik neatkreipta pakankamai dėmesio), kad ir kaip gražus oras, nakčiai įtempk palapinę, o lyjant nesiglausk prie sienų, nes varvės už kaklo.

Atvykstame į Nashville. Nemažas miestas pasirodo taip pat labai gerbiąs istorines vietas ir miesto tėvai nesigaili pastangų jas gražiai išlaikyti. Cumberland upės krante stovi forto rekonstrukcija iš 1779 metų.

Mediniai pastatai apsupti stačių medžių siena, kuri saugojo pirmuosius Amerikos dykukus nuo Creek ir Cherkee indėnų užpuolimų. Mieste yra taip pat ir istorinis muziejus, kuris šiuo metu tvarkomas ir remontuojamas. Čia netikėtai teko pamatyti lietuviško žydėlio pasą (rusišką) išduotą jam Kaune 1907 metais (pasaulis mažas). Bet ypatingai Nashville miestas visus gali nustebinti tai puikia Atėnų Parthenono rekonstrukcija. Šis pastatas, gražiausias graikiškos statybos kūrinyje pastatytas Atėnuose 438 metais prieš Kristų, 1931 metais buvo atstatytas Nashville. Statyba truko 11 metų. Pastatas, 228 pėdų ilgio ir 65 pėdų aukščio, puikiai puošia miesto parką ir atkreipia visų dėmesį.

Netoliese yra septintojo Amerikos prezidento Andrew Jackson dvarelis, vadinamas "Hermitage", kuris išlaikomas su visais baldais ir įrengimais, kaip buvęs. Tai gražus pastatas, statytas 1819 metais ir dabar liudijęs apie anų laikų dva-

sią ir kultūrą. Jo savininkas, spalvinga anų laikų figūra, ilsisi su savo žmona ir visa šeima gretimame sode. Šalia ir jo tarno juoduko dėdės Alfredo kapas. Vėl prisimenu šio negro kapą, kai tame pačiame Tennessee, Rock City vietovėje, pamatau atskiras vietas vandeniu atsigerinti su užrašais: "baltiesiems" — "spalvotiems". Mirusiam jau vistiek su kuo jis dalinsis vandeniu ar žeme. Tik gyvieji nesutelpa prie vieno šaltinio...

Pasiekiamo Chatanooga vietovę ir Rock City, kurį jau trys šimtai mylių reklamavo pakelių stogai ir paukščių nameliai. "See Rock City!" Nors kelionės pradžioje griežtai buvo nurodymai nelandžioti į įvairius privačius muziejėlius ir kitokias stipriai reklamuojamas, bet dažniausiai nuvilnčiančias vietas, bet kažkodėl

čia padarome išimtį ir du trečdaliai kelionės dalyvių (2) einame žvilgtelėti į tą stebuklingą akmens miestą. Matėme ką ar nematėme,

Šitokios medinės tvirtovės saugojo pirmuosius Amerikos dykukus nuo indėnų užpuolimų.

bet amerikietišku biznio apsukrumu tikrai įsitikiname. Šią nenaudingą akmenuotą vietą gudrus biznierių tikriausiai nupirko už niekniekius, įtaisė keliukus tarp uolų, tiltelius, pavadinę gražiais vardais — ir už perėjimą tais takeliais renka po 2 dolerius. O smalsuolių netrūksta. Ir taip nenutrūkstama grandinė eina doleriai į apsukraus biznierių kišenę. Bet negalėčiau pasakyti, kad absoliučiai nusivili ir miršti apgautas. Ne. Reikėtų gal net padėko-

nį vis dėlto... O šiaip jau iškratys tavę ir Floridos nepasiekusj...

Dabar nuo Floridos teiskiria tik Georgia. Idomybių įvairių ir čia netrūksta. Tačiau kelias geras, tai lekiamame nesidairydami per daug į šalį. Bet vis dėlto pastebime, kad čia nemaža gyvenama negrų, kurie savo gyvenimo būdu mažai tesiskiria nuo chicagiškių juodųjų brolių. Ta pati nešvara ir apsilaidimas. Lūšnos net neapšluotos, o tačiau prie dažnos stovi žvilgantys au-

"Mano jaunystė labai liūdna"

Edeltraut Dumat Sibiro kolchoze

tomobilis. Čia prasideda kalbos skirtumai. Pasirodo, pietuose žmonės kalba visai kitokiu dialektu. Net ir dykūkiškai angliškų akcentu menkai čia ką laimėsi. Manau, jei aš kalbėčiau su pietiečiu lietuviškai, o jis tvingai pietietišškai, tai mes vienodai vienas kitą suprastume...

Ivažiuojame į didžiulius miškus. Mylių myliomis žaliuoja vešlūs pušynai. Lentelės pakelėse sako, kad tie pušynai sodinti prieš penkis, dešimtį ir dvidešimtį metų. Tačiau, kaip ir visuose pietų kraštuose, medžiai neskleidžia to puikaus pušų sakų kvapo, kaip Lietuvoje. Jau matyti viena kita, kad ir menka palmė, kurių sėserys Chicagoje, kad ir kaip meilingai prižiūrimos, nenori džiaugtis chicagiškiu oru.

Netoli Floridos, Okefenokee parke, susipažįstame su pirmaisiais Amerikos augalioriais. Jie čia sau ramiai ilsisi prie balučių ir žiūri gudriomis akytėmis į bevalgiančius prie stalų piknikujančius ir žavingai šypsoji. Lyg nori pasakyti: "Va, aš tavę galiu praryti, o tu manęs ne".

Visą Okefinokee parką sudaro liūnai, per kuriuos plaukioja laiveliai. Vairininkai parodo seniau buvusias slapstas degtinės varyklas su visais įrengimais ir gamybos pavyzdžiais. Turėtų būti geras šnapselis, taip ilgai stovėjęs, jeigu nebus pakeistas geltonu vandenėliu lankytojų akims apdumti.

Ji tebuvo tik aštuonerių metų, kai 1945 m. rusai ją su teta Misiulienė iš Klaipėdos apylinkės išgabeno į Sibirą. Tris savaites, per baisius šalčius, prekinis traukinys važiavo į rytus. Ešaloną sudarė tik moterys ir vaikai. "Vagone buvo taip ankšta", pasakoja tą kelionę atsimindama Edeltraut Dumat, "kad mes negalėjome net atsigulti. Vienas vaikas užduso, trys sušalo".

Sibiro viduryje, už Krasnojarsko, tremtiniai buvo išlaipinti. Kad nemirtų badu, teta Misiulienė mainė drabužius ir kitus likusius vertesnius daiktus į duoną, kol pagaliau neliko ko mainyti. Tada maitinamės atšalusiais runkeliais ir bulvių lupynomis, kurias rinkdavome iš šiukšlynų. Pagaliau vieną dieną buvome paskirtos į kolchozą, kur už darbą buvo duodama valgyti tiek, kad nemirtume badu".

Kai 1955 m. giminėms per Raudonąją Kryžį pavyko surasti jos pėdsakus, ji kartą rašė broliui grubiomis rusiškėmis raidėmis, kurių buvo pramokusi Sibiro kolchoze: "Kaip eina tavo jaunystės metai? Mano labai liūdnai. Aš tikiu, kad vieną dieną susitiksiu su jumis, labai aš didelę gėdą, nes aš esu labai neturtinga ir visai nemokytą, ką jūs su manimi darysite? Aš gėdinuosiu pas jus važiuoti".

Pagaliau 1959 m., po ketverius metus trukusių giminių maldavimų, jai buvo leista grįžti į Vakarus.

J. CIJUNSKAS LAIKRODININKAS

Taiso ir parduoda laikrodžius, apyrankes ir kitas brangenybes. Sąžiningas ir garantuotas darbas prieinamomis kainomis.

753 E. 118 St.
Cleveland 8, Ohio
Telef.: LI 1-5466

Nesigailime pamatę Rock City, nors teko ir 2 dolerius sumokėti...

HELMUT LEUTELT

PETRELĖ

ISTRAUKA IŠ "ŽMONĖS ŽMONIŲ RANKOSE"

Grįžusiųjų iš Sibiro vokiečių -- karių bei civilių -- atsiminimai sudaro V. Vokietijoje gana plačią literatūrą.

Graudu, tačiau tenka pastebėti, kad veik visuose, ypač civilinių asmenų, atsiminimuose minimi lietuviai ir pabaltiečiai. Helmuto Leutelto 1959 m. pavasarį išleistoje knygoje "Žmonės žmonių rankose" susitikimui su lietuviais pašvęstas atskiras skyrius, kurio sutrumpintą vertimą mes čia dedame.

Autorius iš profesijos inžinierius, 1945 m. gyveno Mandžūrijoje ir buvo vienos vokiečių - japonų prekybos firmos reikalų vedėjas. Kai 1945 metais, Japonijai kapituliuojant, raudonoji armija užėmė Mandžūriją, sovietai tuojau pat suėmė ir deportavo Sibirą apie 600,000 žmonių: kiniečių, japonų, mongolų ir rusų emigrantų. Suimtųjų tarpe buvo ir H. Leutelt. Jis be teismo neva už šnipinėjimą buvo nubaustas 20 metų priverčiamųjų darbų ir, po dešimties metų paleistas, 1955 m. spalio mėn. grįžo Vokietijon.

Savo knygos įžangoje jis pareiškia: savo atsiminimus parašęs, ne siekdamas kurios nors literatūrinės garbės, bet pildydamas savo bendrakininiams duotą pažadą paskelbti jų kančias, jei kuomet nors būtų paleistas; be to, jam rūpėjo patiekti laisvajam pasauliui tikrąjį Sibiro kalinių gyvenimo vaizdą.

Draugiški žmonės padėjo man atsigausti kūnu ir dvasia. Pagal stovyklos mastą dabar aš priklausiau prie tų, kuriems būtų buvę galima pavydėti: mano darbas nebuvo sunkus, mityba pakankama, apsirengimas geresnis, negu daugelio kitų (tuo metu autorius dirbo kaip dailydė statybos brigadoje. — Vert.). Aš palaikiau santykius su įtakingais žmonėmis, turėjau guolį ant narų patogioje barako vietoje ir — kas svarbiausia — aš turėjau keletą gerų draugų, jų tarpe vieną lietuvi. Jis kalbėjo vokiškai, aš galėjau atvirai su juo pasišnekėti, o be to, jis gau-

davo laiks nuo laiko siuntinius, kurių turinys dalinosi su manimi.

Jis buvo vardu Juozas, nuteistas už bendradarbiavimą su vokiečiais. Dėl jo ypač gražios išvaizdos ir masinančių maisto siuntinių neviena stovyklos moterų stengėsi jam įtikti, tačiau be sėkmės. Jis buvo susižiedavęs ir norėjo likti ištikimas savo sužieduotinei.

Mane su Juozu rišo jo dorovinga laikysena ir "ištikimybė praeičiai". Lygiai kaip jis, lietuvis, Sibire jaučiausi ir aš, vokietis, esąs rampos šviesoje.

Juozas sakydavo: "Namie aš daug ką sau leisdavau; tai liesdavu tik mane. Bet čia, stovykloje, negaliu niekuo nusikalsti, nes tuojau pat būtų sakoma: žinoma, lietuviai." Tas pat galiojo ir man.

Juozas noriai kalbėdavo apie savo tėvynę. Kiekvieną naujai atvykstantį jis klausdavo, ar nėra kur nors sutikęs lietuvių, ir ar nežino ko nors apie Lietuvą. Tokiu būdu ji dažnai pasiekdavo naujienos, kurias jis ir man papasakodavo.

Pabaltijin įžengus raudonajai armijai, atsirado daug partizanų grupių, kurios tik sunkokai galėjo palaikyti ryšį. Kai badas priversdavo išeiti iš miško, juos — iš baimės ar solidarumo — pamaitindavo ir paslėpdavo. Bet kartais pasitaikydavo ir išdavimų.

Nuo vieno tokio išdavimo prasidėjo drąsios, nepamiršamos mergaitės Petrelės kančių kelias.

Vieną vėly rudens vakarą į nuošalią sodybą, kur Petrelė su tėvais gyveno, atvyko keli vyrai ir paprašė maisto bei nakvynės. Ar gavo jie, ko norėjo, Petrelė nei Juozui, nei man nepasakė. Į mano pakartotinius klausimus ji visuomet atsakydavo: "Aš nežinau". Ji pasakojo, kad ankstų rytą sodybą apsupo rusų kareiviai. Jie iškrėtė kiekvieną kampą, bet rado tik Petrelę ir tėvus; partizanai buvo dingę.

Tačiau užteko vien įtarimo, kad šeima būtų apkaltinta ir Petrelė, kaip tik jos 17 metų gimtadienį, patektų kalėjiman. Nuo tos dienos apie tėvus ji nieko daugiau nežinojo. Ją tardė, bet ji nepasakė nė žodžio; net tuomet,

kai ją mušdavo, apipildavo vandeniu, išvilkdavo nuoga laukan į sniegą ir vėl mušdavo...

Sovietų baudž. statuto 58 straipsnis, pagal kurį baudžiami visi politiniai kaliniai, turi vieną pastraipą, kuri kalinių kalboje skamba: "Žinojo, bet nepasakė". Petrelė buvo nubausta 8 metais priverstinių darbų. Iš kalėjimo buvo atgabenta tiesiog į šiaurės Uralą, į Sosvos stovyklą.

Juozas, nuolat tykodamas naujienų, sutiko ją, vos tik atvartą pro vartus, ir sujaudintas man apie tai pasakojo. Petrelė turėjo kasas, gražias, tamsias gelsvas, ilgas kasas. Ji laikydavosi tiesiai, kaip žvakė, nešvariuose skarmaluose atrodė kaip princesė, vaikščiojo, sukindusi lūpas, nesidairydama nei į dešinę, nei į kairę. Ji greit susidraugavo su viena senesnio amžiaus moterim, Pavolgio vokieyte, ir baigščiai slėpėsi už jos. Retkarčiais ji sutikdavo Juozą ir palaipsniui pradėjo juo pasitikėti.

— Žinai ką, — sakydavo man Juozas, — man ji yra pasveikinimas iš tėvynės, lyg dabartinio Lietuvos jaunimo simbolis. Liks ji sau ištikima, liks ji patvari vyrų atžvilgiu, aš tikėsiu, kad ir mano sužieduotinė yra man ištikima, nors jau seniai man neberašo. Bet mano sužieduotinė namie yra globojama šeimos bei giminių. Petrelė reikalinga mūsų globos. Tu matai, kas čia dedasi. Mergaitės ir moterys, nors ir iš padoriausių šeimų, be globos nepajėgia šioje aplinkoje išsilaikyti. Čia nėra nė vienos tarp 16 ir 60, kuri neturėtų draugo. Ar negalėtume mudu, tu ir aš, pabandyti Petrelę saugoti.

Nors ir mielai buvau tam pasirengęs, tačiau man neatrodė, kad tai bus labai paprasta. Petrelė krito į akis šimtą kartų daugiau, negu visos kitos moterys. Nieks negalėjo jos nepastebėti. Ji veikė į mus, lyg būtų žašiganė persirengusi karalaitė, atvykusi iš tolimo pasakų krašto, kad savo esimu teiktų mums džiaugsmą, nors ji praeidavo, kaip svetima, į kitus nepasiziūredama.

(Bus daugiau)

Akimirksnių kronikos

Bronys Raila

Menas kasdienos gyvenime

Kasmet nauji dailininkai čia atvyksta, pasidairyti ir... užmiršta grįžti namo.- Puzinas ir čia pažįstamas.- Jaunas dailininkas Karvelis ieško lietuvių.

LAGUNA BEACH, Calif.

Pacifiko pakrantė Amerikos žemyno vakaruose yra tokia ilga, nuostabią įvairi, poetiška ir graži, jog būtų tuščias pasigyrimas, jei kas iš mūsų sakytume, kad ją, tegu ir per dešimtmetį, jau suspėjome visą pažinti. Bet kiek esu išvažinėjęs ir prikvėpavęs sūrus vandenio oru šiuose pietinės Kalifornijos pajūrio kampeliuose, nuo San Francisco ligi San Diego, nesuradau kitos vietos, kur tokioje dermėje jungtųsi gamtos grožis, žemėvaizdis, pakrantės uolų poetiškumas, visa miestelio aplinka ir meniška nuotaika jo žmonių kasdienos gyvenime, kaip Laguna Beach. Tik viena Carmel vasarvietė prie Monterey įlankos savo pakrančių lyriškumu ir tapybiškumu pro tarpiais viršytų mūsų Laguną, bet anai stinga daugelio kitų savybių, kuriomis Laguna pertekusi.

Laguna netoli nuo Los Angeles, vos apie 60 mylių į pietus geru Pacifiko pakrantės vieškelio. Kai pirmą kartą prieš dešimtmetį ją aplankiau, o pasikui dar aplankiau meškerio tojo laivu iš jūros pusės, ir jos vaizdas man pasidarė pilnas ir aiškus iš kelių plotnių, - Laguna labai švelnų lizdelį susisuko mano širdyje. Na, pagalvojau, nieko nuostabaus, čia tik europiečio skonis. Mat, ji man daugiau už visas kitas tų apylinkių vietas priminė pietų Prancūzijos ir Italijos rivières, o ypač gamtovaizdžių ir miestelių architektūrą aplink Neapolio įlanką.

Bet nebuvau aklas ir kaukūmai, kuriuos, jei ne tavo akis, tai nosis (jei ji kiek jautresnė) privalo užosti, - tie sunkiai nusakomi civilizacijos tarpiniai ir jų aromatas. Anos europinės vietos už savęs turi dviejų tūkstančių metų brandžios civilizacijos skonį, gi Lagunos miestelis gali pasididžiuoti ne ką daugiau, kaip vieno pusšimčio metų istorija... O su miestais, jų išoriniu ir vidiniu pobūdžiu, jų dvasia ir aromatais yra lygiai tas pats, kaip su vynais, konjakais ir įvairiomis degtinėmis. Jų kokybė ir skonis tiek gerėja, kiek jų amžius senėja. Ir jei šią gilią tiesą mes pritaikintume dar ir moterims, joms patiktume tikriausiai labiau, negu tam tikro išsirusio amžiaus mamų ir senmergių numylėtinis pianistas Liberace...

APAČIOJE: Leonardo da Vinci "Paskutinė vakarienė"... Palyginkite su originalo nuotraukomis, kas turite Renesanso albus. Gi čia - ne vykusiai restauruotas jo kūriny, kurį galite matyti Milano mūrų sienoje, bet gyvų šios dienos Lagunos piliečių vaidinimas. Jų pozos, grimas, apsirengimas, stalo padengimas, glumoms dekoracija - viskas tobulai atkartota, kaip da Vinci originale...

Bavarijoje yra miestelis, vardu, rodos, Oberamergau, kuris per eilę metų garsėjo visoje Europoje metiniais Kristaus Kančios vaidinimais ir sutraukdavo dešimtis tūkstančių turistų. Vaidintojai būdavo ir gal tebėra vietiniai šio miestelio eiliniai gyventojai. Tai buvo vieninteliai tokios rūšies meno spektakliai pasaulyje... Laguna Beach vis plačiau išgarsėja visoje Amerikoje savo kasmetiniais kitos rū-

D. Karvelio paveikslų stendas festivalio meno parodoje.

šies meno festivaliais: čia yra "suvaldinami" garsiųjų ir populiariųjų dailininkų paveikslai. Taigi, Laguna turbūt yra irgi vienintelė pasaulyje savotiškų meninių manifestacijų vieta.

Tai prasidėjo ne šiemet ir ne iš karto, o vynuogė noko ilgiau ir palaipsniui. Šį mažą žvejų kaimelį prie Pacifiko atrado apie 1900 metus tuomet populiarius Amerikos dailininkas akvarelistas Norman St. Clair ir ėmė girti kitiems savo kolegoms. Kasmet vis nauji dailininkai ir meno mėgėjai atvykdavo čia pasidairyti ir užmiršdavo grįžti namo. Jie pasilikdavo ir piešdavo užburiančius saulėleidžius, lūžtančias okeano bangas, intymias įlankas, uolas ir medžius, kalnus ir žuvėdras, kiti vėl griebėsi už kaltų gipsui ar akmeniui triuškindi, minkė molį ir čia įsteigė kolkas vienintelę stambesnę keramikos pramonę. Laguna ilgainiui tapo dailininkų kolonija - dailininkų profesionalų ir visų tokių, kurie nori dailininkais būti. Savo paveikslus ir kitus kūrinius jie "išstatydavo" tiesiog gatvėse ar prie savo namų, bet pagaliau susiorganizavo ir 1918 metais atidarė pirmą viešą galeriją, o prieš kelis metus užbaigė jos puikų rūmų statybą.

Kai 1932 metais visą Ameriką buvo užgriuvusi žiaurioji depresija, daug kas ir šioje pertekiausio šalyje badavo, Lagunos menininkų skilviams, savaime suprantama, ėmė stigti net atliekamos žuvies kaulų. Gelbėdamiesi nuo bado, jie tada ir sugalvojo, kaip pirmiausia išlaikyti gyvą menišką dvasią. Idėja buvo keista, vaikiška, bet labai išganinga. Jie nutarė pradėti "vaidinti" garsiųjų klasikų paveikslus ir už įėjimą į tokius spektaklius imti iš žiūrovų mokestį. Kas dar nuo-

ir anglų populiariųjų meno kūrinių. Bet netruksta ir pasaulinio vardo dailininkų. Pvz., šių metų liepos - rugpjūčio festivalio programoje buvo Gainsborough, Rubenso, van Eyck, B. Cellini, F. Boucher, van Gogh, Millet, Leonardo da Vinci kūrinių... Lagunos publika jais gyvena. Sakysim, da Vinci "Paskutinė vakarienė" artistais dalyvauja miestelio akių gydytojas, kepėjas, sunkvežimio vairuotojas, studentė, chiropraktikas, gi tas, kuris vaidina apaštala Judą yra sodininkas ir per visus metus nesikerpa savo plaukų ir nesiskuta barzdos...

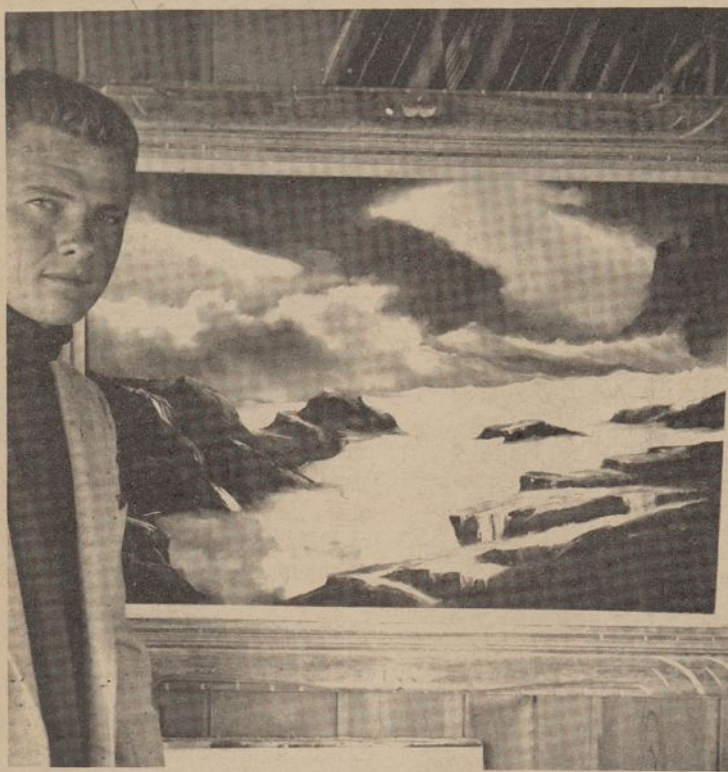
Juožo Bačiūno užkrečiantis įprotis keliuose visur pirmiausia ieškoti ir rasti lietuvių, matyt, bus ir mane paveikęs. Kai aną liepos mėnesio pabaigos savaitę su savo moterimis nuvykome pažinti šiemetinio Lagunos festivalio, pirmiausia užėjau pasilėpti į "Laguna Studio Gallery", kurios savininkas man buvo nuo seniau pažįstamas. Na, žiūrime - prie galerijos įėjimo kabo didokas Povilo Puzino paveikslas (Paryžiaus Montmartre vaizdas), pasirašytas taip aiškiai, kad tik visiškai aklas neperskaitytum.

- Iš kur gavot Puziną? Ar jį pažįstat? - klausiu. - Asmeniškai neteko pažinti, - atsako, - bet mes jį žinom. Geras dailininkas, neseniai apie jį buvo labai palankus straipsnis Amerikos meno magazine. O šį paveikslą prisiuntė parduimui vienas Los Angeles paveikslų prekybos agentas.

Kai čia dar Puzinas gyveno ir su juo retkarčiais susitkdavau, man kiek žinomos to parodai. Antkalnėje tam tikslui jau pastatyti dailis teatro rūmai, o šalia 6 akrų plotas atviroje gamtoje dailininkų, skulptorių, keramikų, fotografų ir visais kitokiais tos rūšies spektakliams reikalingais talkininkais, be jokio atlyginimo, o tik "iš meilės" menui.

Ir nuo to laiko kasmet Laguna vieną vasaros mėnesį skiria tokiems meno festivaliams ir bendrai vietos dailininkų meno parodai. Antkalnėje tam tikslui jau pastatyti dailis teatro rūmai, o šalia 6 akrų plotas atviroje gamtoje dailininkų, skulptorių, keramikų, fotografų ir visais kitokiais tos rūšies spektakliams reikalingais talkininkais, be jokio atlyginimo, o tik "iš meilės" menui.

Tuose festivaliuose būna "vaidinami" daugiausia amerikiečių

Dailininkas Donaldas Karvelis prie savo paveikslu Lagunos uolų ir neramaus Pacifiko tema.

(savo pavarde jis rašo Karvelis, bet tas w, aišku, tokiai gražiai lietuviškai pavardei čia tiek teikalingas, kiek varnai antras snapas). Na, tiesiai ir nuliniau pirmiausia jo stendo linkui, susipažinau, įsikalbėjau. Lietuvis, ir ne tik iš pavardės. Moka šiek tiek lietuviškai, bet ne kaip, o kai buvęs dar vaikas, tai sakosi visai gerai mokėjęs kalbėti ir skaityti. Prakeikčiausia, kad tai visai jaunas vaikinys, mėlynakis, šviesiaplaukis, tikras aistis, labai lietuviško veido ir vos 25 metų. Trečios kartos lietuvis amerikietis (visi keturi seneliai iš tėvo ir motinos pusės buvo atvykėliai iš Lietuvos) gimęs ir augęs Rockforde, Ill., taigi, prie Chicagos. Ir pasiūčiausia, kad mėgėjas, tapybos mokėsis tik aukštesnėje mokykloje, kioje meno akademijoje nebuvo. Ir už vis nuostabiau, kad labai gabus. Atkakliai pasiryžęs toliau mokytis ir gal siekti akademijų ir, kaip bent man profanui atrodo, galįs daug pasiekti.

Jo istorija man pasirodė ne kasdieninė ypač todėl, kad įsikalbėjus jis pasisakė: - Į Laguną atvykau jau prieš ketverius metus ir per tą laiką čia visai gerai pragyvenu vien iš tapybos. Turiu žmoną ir mažą vaiką, ir kai tik turėsi laiko - aplankyk namuose. Šį rudenį važiuosiu į Europą pasidairyti, kas naujo, ir pasimokyti daugiau. Būtinai aplankysiu ir, kiek galėsiu, pagyvensiu Varšuvoje, Romoje ir Paryžiuje. Kaip lietuvis čia esu vienas, bet labai noriu vėl su jais susipažinti, vėl išmokyti lietuviškai ir susitikti su lietuviams dailininkais.

D. C. Karvelio adresas: 253 Viejo St., Laguna Beach, Calif. Tai įrašau dėl to, kad labai kurstyčiau mano buvusį paryžietišką draugą V. Kolbą, lietuvių dailininkų sąjungos pirminką Chicagoje, parašyti jam (žinoma, tuo tarpu dar angliškai) laišką, pakviesti į sąjungą ar bent į ruošiamas lietuvių dailininkų parodas. Jis nepadarys gėdos, o J. Pronskui ir kitiems meno konservatoriams patiks daugiau, negu daugelis kitų mūsų dailininkų. Ir patarčiau paskubėti prieš jo kelionę į Europą, kadangi dabar Karvelis dar tebėra artimesnis Janušui, Puzinui, Varnui, Šileikiui, Rikštelei ir kritikui Tamulaičiui. Bet kai sugrįš iš Europos, aš labai ir labai įtariu, kad jis gali tapti artimesnis aniams pikčiausiems

"tikrojo meno" priešinams, kaip Kasuliui, Galdikiui, Jonynui, Vizgirdui, Viesuliui ar Petravičiui ir kritikai Ritai Žukaitel. Ir būtų galima nespūsti, jei Karvelis tuo tarpu dar skrenda mėgėjo sparnais. Jis tik 25 metų, dar turi laiko mokytis, ir būtų dėkui Viešpačiui, kad tokių vikrių mėgėjų lietuvių daugiau turėtų.

Ir kaip tu tada nesusigundysi klausimu: jeigu pradedantis jaunas dailininkas Karvelis per ketverius metus čia galėjo pragyventi vien tik "iš menokūrybos", tai kodėl čia panašiai negalėtų gyventi ir pragyventi kiti mūsų vyresni ir didesnio patyrimo bei sugebėjimų dailininkai? Ar būtinai, dantis sukandus, muistytis tik didžiuosiuose meno centruose, prie didžiųjų galerijų ir iš karto taisyti iššauti, it raketa, į pasaulines garsenybes? Žinau, žinau - čia painus ir net kvailas klausimas, ir nuomonių skirtingumas nebūtų galo.

Bet jei būčiau dailininkas, tikrai apsigyvenčiau Lagunoje, trūktų ar plyštų, ne tik dėl meno, bet ir dėl šimto kitų priežasčių. Ši jauki, tokia tapybinga "lietuvių vakarų" Pacifiko vasarvietė, ši vienintelė tos rūšies menininkų kolonija visoje Amerikoje dabar auga, tirštėja ir didėja su kiekvienais metais. Miestas plinta ir pajūris akimirkšniais keičia savo išvaizdą. Didžiuliai pačio moderniausio stiliaus viešbučiai ir moteliai dygsta jo uolų atplaišose ir nauji pasakiški rūmai jau užbaigti piešiniuose, o po metų ar kitų bus pastatyti.

Tai optimistiška ir labai gražu. Bet mane ima baimė ir liūdesys. Nes drauge su jais neišvengiamai į Laguną ateis ir gazolino stočių, auto garažų ir visa kita gobšaus bei vulgaraus turizmo architektūra. O taip pat nauja dvasia ir nauja moralė, kuri grės užgožti ir paskandinti šios puikios meno kolonijos jaukumą, suterš ir iškreips tos ramios Pacifiko vasarvietės sielą, - sielą, taip kantriai ir sunkiai įgytą per penkis pastarus dešimtmečius.

IR TAIP GYVENIME BŪNA

VIENAS Floridos teisėjas 17-18 metų jaunuoliams leido pasirinkti bausmę: 90 dienų kalėjimo arba čia pat teisme išsistiepti ant suolo. Nusikaltėliai pasirinko antrąją bausmę. Aštuoni tėvai ir viena motina sutiko su sprendimu. Policininkas parūpino keturių colių odinį diržą, su kuriuo tėvai iškilmingai atskaičiavo po 20 - 25 kirčius. Žiūrovai patvirtino, kad tai nebuvo švelnus paglostymas, nes diržo smūgiai skambėjo po kambarį ir nusikaltėlių veiduose matėsi skausmas.

KARIUOMENES išlaidumą pavaižduoja ir toks faktas: neseniai buvo uždaryta Port Columbus laivyno aviacijos bazė. Nežinrint šio fakto per paskutinius metus ten buvo padaryta pagerinimų už pusę milijono dolerių. Kai kurie darbai užbaigti tik keletą dienų prieš uždarymą.

DALLAS miesto prekybos rūmai paskelbė, jog asmuo, suverbavęs daugiausia narių, galės savaitgalį praleisti Meksikoje. Antros vietos laimėtojas šį malonumą galės padaryti kartu su žmona.

GRAND Rapids miestelyje šiukšlių surinkėjas ant savo sunkvežimio užsirašė: "Pasitenkinimas patarnavimu garantuotas arba jūsų šiukšlės grąžinamos dvigubą kiekiu".

BALTIMORĖJE vienas gydytojas gavo dovaną pirmosios pagalbos dėžutę, kuri buvo su laužyta, Norėdamas atidaryti įsiptovė į pirštą ir tuoj pasinaudojo dovana.

INDUSTRIAL and Engineering Chemistry žurnalas paskelbė, jog 1958 metais amerikiečiai sukrantė 250 milijonų svarų gumos ir už ją sumokėjo 306 milijonų dolerių. Kiekvienam JAV gyventojui išeina po 200 gabaliukų gumos.

VARDAI IR DARBAI

JUOZAS ZILVINAS

Romas Viesulas: Šok, vilke, šok (litografija)

Darbai. — Malonus laiškėlis anadien pasiekė šias eilutes rašančią iš tolimos ispanų salos Majorkos. "Stebuklinga sala — tikrai atostogauju!" — rašo dail. Romas Viesulas, paprašytas informacijų Dirvos skaitytojams apie savo kelionę ir darbus.

Atostogų po įtempto kūrybinio darbo dailininkas nusipelnė: Guggenheimo premijos lėšomis išvykęs į Europą, ką tik užbaigė savo ilgų metų svajonę — litografijų rinkinį lietuvių liaudies dainų temomis. Leidinys pavadintas "Ten Original Litographs by Romas Viesulas on the Themes of Ancient Lithuanian Folk Songs — Dainos". Tai didelio formato — 19x25 colių — nesurištų litografijų rinkinys prabanginiame, rankomis gamintame popieriuje. Rinkinys turi Henriko Nagio įžangą apie Lietuvą, jos likimą ir folklorą: H. Nagys taip pat, drauge su Ilona Gražyte, darė vertimus, nes dainų tekstai tame pat prabanginiame popieriuje atspausiti tipografija dviem kalbomis — lietuvių ir anglų.

Dar Viesulo "Dainoms" oficialiai "neišvydus dienos šviesos" galima pasakyti, kad tai bus retenybė, nes leidinio tiražas — vos 30 egz., kurių kiekvienas įtalpintas atskiruose prabanginiuose, numeruotuose ir dokumentuotuose, viršeliuose (mapėse). Ir litografijos ir tipografija (juoda-balta) spausa rankomis — kiekvienas jų originalas. Pats leidinys pasirodys šį rudenį.

Apie "Dainas" jo autorius taip sako: "Mūsų spaudoje ir dažnai gyvenime panašus leidinys kartais norima vadinti "knygomis", ir pačius darbus "ilustracijomis". Šioms litografijoms imtos temos iš mūsų dainų su jų nuotaika (kiek tai pavyko, tai kitas klausimas — žiūrovas pasakys). Tai nėra pastangos ar noras iliustruoti faktinį įvykį ar daiktus, minėtus dainose. Tai yra litografijos liaudies dainų temomis, o ne iliustracijos pagal liaudies dainas ar liaudies dainoms. Žodis turi savo galią ir savo grožį, kaip ir vaizdas, kurie, būdami greta, vienas kitą papildo; nebūtinai jie turi būti pakartoti "paraidžiui" ar "pavaizdžiui", ko mūsų žmonės daugumoje iš kiekvieno kūrinio laukia".

Žinant mūsų dailininko kūrybingumą ir pajėgumą, norisi tikėti, kad šis jo litografijų rinkinys bus vertinga "ataskaita" Guggenheimo premijos skyrėjams, kuriems dail. Viesulas, gavęs premiją, tai pažadėjo ir pažadą įvykdė. Tai taip pat bus svarūs įnašas ir negausų mūsų meno leidinių rinkinį ir prisidės prie Lietuvos vardo ir lietuvių dailininko išpopuliarinimo svetimųjų tarpe. Laukdami šio leidinio, norime dail. Viesului palinkėti ilgų kūrybingų metų.

Viena litografiją iš Viesulo "Dainų" rinkinio savo grafikos kolekcijai jau įsigijo Ženevos Meno ir Istorijos Muziejus Šveicarijoje; tai — "Plaukia antelė, plaukia sieroji".

Aštuoniuose JAV meno muziejuose rugsėjo mėn. vienukart bus atidarytos grafikos parodos "Amerikos grafika šiandien". Šiose parodose dalyvauja tik 54 dailininkai su 62 darbais, jų tarpe ir mūsų dail. R. Viesulas. Yra sukomplektuotos 8 lygios grafikos parodos, iš kurių dail. Viesulo spalvotą litografiją "Vienaakis vilkas", dar parodoms neatsidarius, nupirko žymus grafikos rinkėjas Les-sing J. Rosenwald ir padovanojo National Gaillery of Art Washington.

Guggenheimo premija dail. Viesulą įgalino aplankyti visą eilę Europos meno centrų, su jų muziejais, galerijomis, istoriniais pastatais ir kt. Dailininkui teko būti Paryžiuje, Vienoje, Venecijoje, Ženevoje, Lausanoje, Londone, Madride, Sevilijoje, Lisabonoje, Cordoboje, Cadize, Maroke, Malagoje, Valencijoje, Barcelonoje ir kitur. Grįždamas į JAV, dailininkas dar kurį laiką užtruks Paryžiuje, ir lapkričio 25 d. pasieks New Yorką, kur jis pastoviai yra įsikūręs.

Vardai. — Pranas Naujokaitis, kurio romanas "Upe-liai negrįžta į kalnus" prieš kurį laiką buvo spausdinamas vieno laikraščio atkarpoje ir dabar išleidžiamas atskira knyga, baigia tvarkyti spaudai naują romaną — "Nus-kenkė sodai". Naujos knygos išleidimo reikalu autorius tariasi su liet. enciklopedijos leidėju Juozu Kapočiumi.

Kriklai. — "Indijos Hyderabad Nizam pranešė savo sūnui, gyvenančiam Europoje, kad jis nebegalėsias finansuoti po 56 žmonas turintiems savo sūnams, nes jis, Ni-zam, paskutiniu laiku prarado valdžios tarnybą ir dabar jis paliko neturtingas, turįs tik vieną milijoną svarų pa-jamų per metus. Vyriausias sūnus kunigaikštis Berrar, gavęs šią liūdną žinią atsiduso ir tarė: — Skelbkitės "Drauge". (Draugas).

• "Pilvas visur eina pirmyn" — Ant. Tulys (Nau-jienos).

• "Čia priklauso garbė rockfordiečiams darbuotojams ir lietuviškas ačiū tiems, kurie naktimis neužmiega" (Naujienos).

Torontiečių išvyka

LTS Toronto skyrius kiekvie-ną vasarą suruošia išvykas tai į vieną, tai į kitą vietovę. Šiais metais buvo pasirinkta aplan-kyti K.V. Kalendrų šeimos va-sarvietę prie Georgian įlankos.

Patį įlanką toje vietoje išrai-žyta giliomis ir siauromis įlan-kėlėmis. Vanduo, akmenų kau-buriai ir uolos, kurių čia labai gausu, su įvairia augmenija ir gyvūnija šiai ramiai vietai tei-kia daug grožio.

Stebėdami ir palygindami ap-linką, pasiekiame siaurą keliu-ką, einantį per mišką. Netrukus privažiuojame vandenį — maždaug Nemuno pločio juostą, kurios an-troje pusėje matome tik prieš metus išdygusį gražų vasarna-mį. Mūsų šūkavimai ir mosa-vimai rankomis pastebimi kita-me krante, ir tuoj pat pamatome vasarvietės šeimininką K. Ka-lendrą motorlaiviu atskubantį mūsų paimti.

Pasigėrėję vasarnamiu ir gra-žiai darbščių rankų per porą metų spėta aptvarkyti sodyba, pasklidome, kas žvejoti, kas uo-gauti, kas po apylinkės pasidai-ryti.

BEBRŲ KARALIJA

Pietiniu lauko galu teka mažas upelis. Tai ne siaip sau pap-rastas upeliškštis, bet tikra be-brų karalija. Tiems, kurie ne-buvo matę jų technikos stebuklų, tikrai buvo įdomu susipažinti su užtvankomis, kuriose jie gyvena. K. Kalendra maloniai sutiko šiai ekskursijai vadovauti.

Pasirodo tai nelengvai pasie-kiamą vieta. Pirmiausiai reikė-jo nugaltėti "džiungles". Miškas, krūmai, viksva ir sukrūtė me-džiai mūsų žygiui labai sunkino.

Bebrų tikrai gerų inžinierių esama, nes užtvanka taip tvir-tai pastatyta, kad net vandens lašas pro ją neprabėga. Yra pa-sakojama, kad bebrai prieš pra-dėdami darbą, pirmą eilę pa-siūripina gerai iširti vietovę ir sąlygas. Tuos pradinius tyrimo darbus atlieka vienas ar du beb-rai. Vėliau atvyksta visas būrys bebrų darbininkų ir pradeda dar-bą. Vieni kerta medžius, kiti neša pagalius, tretį minko dum-blą, mūrija sieną, kurią net pa-vasario potvyniai nepajėgia su-griauti.

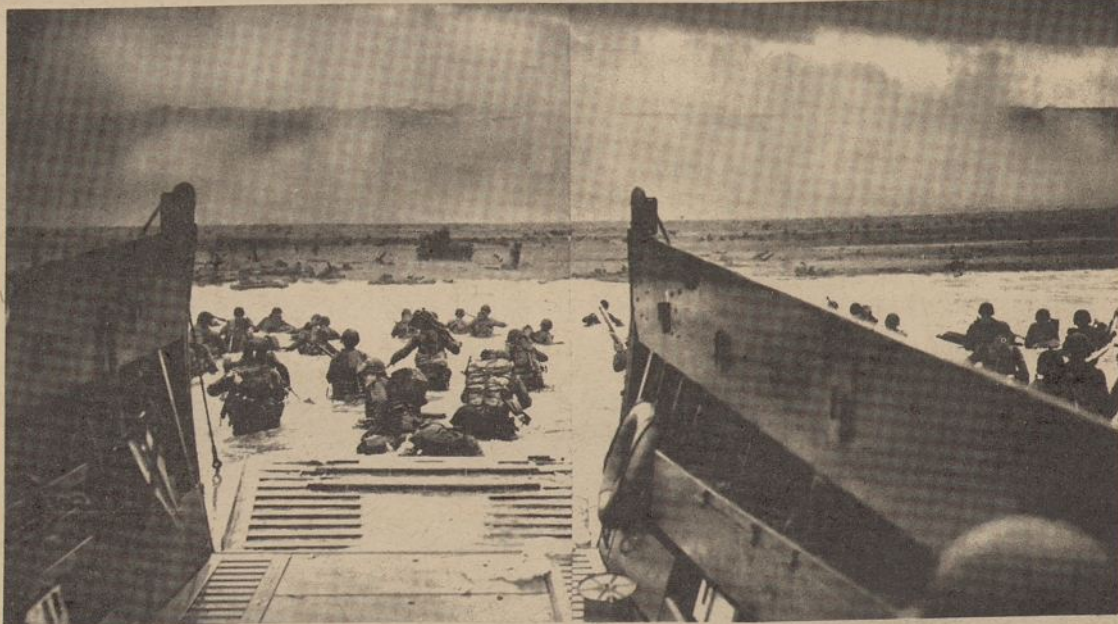
Be šių didelių statybininkų be-brų, čia esama briedžių, kiškių, kurapų, laukinių ančių ir kar-tais užklysta meškos. Iš šiųjų giminės sutinkamos pavojingos gyvatės ir nežalinti žalciai. Bet kai vienas kito saugojasi, tai nieko blogo neatsitinka. Visi šios vietovės gyventojai vengia sueiti į salytį su žmogumi.

ŠALTOS NAKTYS

Vos tik saulei nusileidus, stai-ga pradėjo kristi temperatūra. Gerai, kad buvome iš anksto įspėti, tad buvome iš namų pa-siėmę vilnonius megstukus ir kitus reikmenis šalčiui nuga-lėti. Bet buvo ir tokių, kurie sakėsi naktį nušalę. Pasirodo, temperatūros svyravimai čia yra gana ryškiai jaučiami.

Linksmi ir nuotaikingai pra-leidę beveik porą dienų, atsi-sveikinome su nuosirdžiais šios vasarvietės šeimininkais ir grį-žome į miestą, kur vėl mūsų laukė kasdienybė ir darbas.

P. Vigrys

Lygiai 6:30 val. iš amfibinių valčių išsoko ir krantan pradėjo bristi pirmoji puolėjų banga.

Valandos, kurios nulėmė... 19

Nulinė valanda

Drama prasidėjo 2:30 val., kai laivų mašinos su-stojo vidury Kanalo. Buvo visiškai tamsu, girdėjosi tik vėjo ošimas. Kai Mabry akys apsiprato su tamsa, jis rytų pusėje pastebėjo mažą švieselę, kuri neryš-čiai atsispindėjo didelėse bangose. Aplinkui stūksojo neapšviestų, tilių laivų kon-tūrai. Toli vakaruose sužai-bavo: prasidėjo oro desanto išlaipinimas Cherbourgo pu-siasalyje.

Visiška tyla buvo nelauk-ta ir nejauki. Niekas neži-nojo, kodėl vokiečiai nepuo-lė; niekas nenorėjo tikėti, kad jie net nenujautė artė-jančio invazijos laivyno. Vi-si juto kažkokį nemalonų jausmą — lyg priešas būtų paruošęs spastus, nežinomą pavojų, lyg planuotojų kaž-kur būtų neapsižiūrėta. In-stinktyviai visi kalbėjo pa-šnibždomis, kaip samokslininkai bijodami, kad vokie-čiai neišgirstų.

Perlipimas į amfibines valtis buvo tiek kartų prak-tikuotas, kad nebereikėjo jokių komandų. Buvo girdė-ti tik nuleidžiamų valčių dunkstelėjimai į laivų sienas ir į vandens paviršių. Jūra smarkokai bangavo. 4:05 val. pirmoji puolėjų banga jau buvo, valtyse, ku-rios pradėjo plaukti ratu, laukdamos minutės, kurią turės pasukti į krantą. Bu-vo tamsu ir šlapia, ir dau-gumas susigūžė po uždan-galais, kad apsaugotų nuo purkščiandio lietaus. 4:55 val. valtyys buvo surikiuotos žygiui į krantą. Vadovybė perėmė du patruliniai ir vie-nas radarinis laivas. Pasta-rųjų turėjo būti du, bet vie-ną ištiko jūreiviška nesėk-mė: lynas apsvyniojo ap-link sraigta, ir jis negalėjo pajudėti. Mabry ir jo pėsti-ninkai nieko apie tai neži-

nojo; tačiau tai buvo pir-masis iš eilės nepasisekimų, kurie galėjo sujaukti visus jų skaičiavimus.

Mabry buvo "laisvoje" valtyje, t. y. nepriklausė nė vienai puolėjų bangai ir ga-lėjo išlipti krantan, kada tik patiko. Pakrantė buvo dar toli, bet Mabry galėjo jau žiūrėti dalį sutelkto laivy-no, netoliese išmetusio inka-rus. Abiejose pusėse hori-zontas buvo pilnas tilių, įvairaus dydžio vienetų, ir ryto sambrėškoje visa tai atrodė kažkaip nerealu ir neįtikėtina, nors šiaurės va-karų pusėje jau buvo girdė-ti tolimi patrankų sūviai, kur amerikinis naikintojas apšaudė pakrančių bateri-jas ir britų kreiseris "Black Prince" buvo įsivėlęs į dvi-kovę su viena baterija, kuri buvo užpuolusi keletą mino-gaudžių.

Amfibinės valtyys plaukė pro sunkių karo laivų eilę. Buvo 5:40 val. Staiga Mab-ry pamatė ugnį ir išgirdo laivo patrankos trenksmą. Nuo to akimirksnio ausis kurtinantis šaudymas iš vi-šų vamzdžių tęsėsi 47 mi-nutes.

Palikdamos užpakalį ka-ro laivus, valtyys plaukė į priekį. Prieš 6 val. Mabry jau galėjo atpažinti kran-tus — arba tiksliau, dūmus ir žemių stulpus. Jis matė iš tamsių debesų išlendan-čius kovos lėktuvus ir aukš-tyn kylančią priešlėktuvinių patrankų ugnį. Ji buvo to-kia tiršta, kad jie vos bega-lėjo suprasti, kaip lėktuvas gali pro ją pranerti. Prieky vienas lėktuvas virto oran-žinės ugnies kamuoliu; spro-gimo trenksmas dingo jūros ošime. Pakrantė vis iš naujo dundėjo naujais bom-bų ir granatų krušos spro-gimais.

Bet dabar jau atsirado šis

tas pamatytino ir iš arti. Vienišas vokiečių lėktuvas prasilaužė porą debesų ir pradėjo smigti į valčių gru-pę. Kaip vanagas puolė jį iš padangės angliškas Spitfire ir po trijų serijų susprogdino. Dar besisukdamas jo propeleris nukrito į vande-nį netoli valčių. Priekyje plaukė mažesnis laivas — vienas iš dviejų patrulinii. Du vyrai gulėjo jo viršuje; vienas atrodė nebegyvas, antrasis mojavosi ir šaukė — be balso — pagalbos, bet jie, žinoma, negalėjo jo su-stabdyti. Netrukus niekeno nevairuojamas laivelis pa-skendo. Kiek vėliau pradėjo skęsti ir vienas amfibinis tanklaivis. Įgula plaukiojo aplinkui, iššokusi vandenin, ir Mabry matė ten pusiau iš bokštelio išlindusį ir pa-kibusį karininką. Jis paži-nojo jį. Tanklaivis atsistojo pietu, ir virš jo susiliejo bangos, užliedamos ir bokš-telį su karininku. (Tačiau po ilgo laiko Mabry tą kari-ninką vėl sutiko; skendimo metu buvo prispausta jo ko-ja, ir, kai tanklaivis kelių metrų gylyje atsirėmė į dugną, jam pasisekė koją atpalaiduoti ir iškilti vir-sun).

Dabar jau krantas buvo visai arti. Mažomis patran-kėlėmis ginkluotos valtyys užplaukė priekin ir pradėjo apšaudyti kopas. Septynio-lika šarvuotųjų valčių šaudė ausis kurtinančiomis salvė-mis. Kapitoniui Mabry atro-dė, kad krantas tai pakyla, tai vėl nusileidžia nuo spro-gimų. Dūmai, dulks ir smulkus smėlis aptemdė regimumą, ir jis tik protar-piais galėjo matyti kopų kontūrus. Ten kažkur turė-jo stovėti vėjinis malūnas ir Vareville kopų grupė, aukš-tesnė už kitas kopas. Tačiau jis tų orientacinių punktų negalėjo surasti. Priešais jį ilga linija išsiriikiavo pirmo-ji puolėjų banga, paskui valtis palikdama putų juos-tas. Už kelių šimtų metrų dvi valtyys iššovė aukštyn juodu dūmų signalus; tai buvo ženklas karo laivams, kad atėjo krantan išlipimo momentas.

Patrankų ugnis staiga nutilo. Krantą užgulė tyla. Valtyys plaukė pirmyn — į krantą dūžtančių putų ruo-žą. Mabry apsidairė. Pulki-ninko pasiuntinys — taip pat labai žemo ūgio vyru-kas, visam pulke žinomas "Smoky David" vardu — vėmė į šalną. Kai kurie vy-rai šypsojosi, bet ir jų dau-gumo veidai buvo pažaliavę. Tą akimirka staiga sulėtėjo valčių motorai, ir švelniai sugirgždėjo kranto žvyras. Buvo lygiai 6:30 — "nulinė valanda" — akimirka, ku-rią turėjo prasidėti puolimas.

(Tęsinys: Negyvas kran-tas).

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti ir paragink užsiprenumeruoti

Šią vasarą atostogaudami lietuviai nuo Atlanto iki Pacifiko matė gražių paplūdimių, bet tokio, koks buvo Palangos, su natūraliomis kopomis ir baltu smėliu, tur būt, niekur neužtikto.

Medvėgalio piliakalnis, Kalčinėnų valsč. Tauragės apskr., kur senovėje stovėjo stipri žemaičių pilis. Metraščiuose sakoma, kad 1329 metais kryžiuočiai vedami Čekijos karaliaus Jono Liuksemburgiečio buvo paėmę Medvėgalio pilį su 6,000 gynėjais, bet 1384 metais čia paklojo galvas tūkstančiai kryžiuočių, jų tarpe ir komitūras Markvadas Raschau.

EKSKURSANTAI LIETUVĄ MATO TIK...

(Atkelta iš 1 psl.)

Prie Trakų ežero atvykusius ekskursantus pasitiko dieną ir naktį "poilsiaują proletarai" Aukšč. Tarybos narys Junča - Kučinskis, perdėtinis Gaška, Mikasė Meškauskienė, rektor. Kubilius, Rotomskis, bolševikinės lakštingalos Tilvytis, Bieliauskas, Reimeris, Radaitis.

Tilvytis buvo mikliausias. Jis nusižiūrėjo į vieną, mėlyną kostiumėlį vilkintį ir geltonus batavus avintį senuką "pasiumtinį" ir jo užklauskė:

CHICAGOS GYDYTOJAI

Tel. ofiso PROspect 8-1717
Rezidencijos REpublic 7-7868

Dr. S. Biežis

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3140 West 66 St.

Val.: 1-3 popiet ir 7-8 v. vak.
Trečiad. ir sekmad. ofisas
uždarytas.

Šeštad. tik nuo 1-3 val. popiet.
Rezid. 3241 W. 66th Place.

Tel. ofiso EVerglade 4-7376
Tel. buto GRaceland 2-9203

Dr. Juozas Bartkus

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Norvest Medical Center
2336 West Chicago Ave.
Chicago 22, Ill.

VAL.: 1-3:30, 6-8:30 p. p.
pirmad., antrad., ketvirtad.,
penktad.

Tik susitarus trečiadieniais.

Telefonas:

Ofiso REpublic 7-5020.
Namų WALbrook 5-3765.

J. Ramunis, M. D.

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2557 W. 69th Street
(Iėjimas iš Rockwell St.)

Val.: kasdien 2-4 p. p. ir 6-8 p. p.
Šeštadieniais: 2-4 ir 5-7 p. p.

J. S. AUTO SERVICE

Sav. J. Švarcas
Cleveland

1254 Addison Road
Tel. HE 1-6352

Atidara nuo ryto
8 iki 7 v. v.

AUTOMAŠINŲ TAIŠYMAS

Mašinų viršaus taisymas ir dažymas: motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas, greičio dėžės ir kt. mašinos dalių įdėjimas.

Parduodami amžini akumuliatoriai.

24 hours towing.
Dienos tel.: HE 1-6352.
Nakties tel.: LI 1-4611.

- Tėvai, kaip patinka Tarybų Lietuvą?

- Šiur, prie rusko, kaip matau tvarka yra, - atsakė senukas.

- Klysti tėvai! Ne rusko čia tvarka, bet lietuvių.

- Yes, žinau: ruskis pradeda, jūs padedat ir, taip pamačijant viskas eina pagal pilną draugystę. Ale, man nepatinka, kad nebevisur savo krajuje lietuviškai galiu pasikalbėti...

- Kur taip buvo? - pertraukė Tilvytis.

- Ogi Vilniaus pašte. Norėjau nusipirkti stempų ant gromatos ir negalėjau susišnekėti. Ruskai nemoku.

- E, tėvuk! Čia atsitikimas: Maskva tik į vieną paštą atsiunčia jaunus praktikantus, o pats ir užpuolei ant jų.

- Yes, yes... bet aš jau trijuose paštuose užtikau tokius pat praktikantus ir per transleitorį pasakė, kad jie jau 10 metų, kai Vilnių.

- Tilvytis paraudo ir, nukiūti...

...prieš jį "delegatą", eme lygti amerikinį auksinį laikrodį.

Po išvykos Trakuose antrosios grupės ekskursantai pakilo tolimesnėn: kelionėn.

Pro Maišiogalą, Ukmergę, Ko-

varską buvo nuvežti į Anykščius.

Pamatė vyskupo Baranauskoklėtelę, rašyt. Biliūno kapą, Ant. Vienuolio gimtinę.

Ir čia agitpropas surežisavo "staigmeną". Grupės vadovui Juškai buvo parodyti du jo sersers sūnūs. "Nelauktai" sutikęs artimuosius, Juška pasuko į Butėnų kaimą. Jį pasekė ir kiti "delegatai": ėmė barstyti, ieškodami giminių po Pandėlio, Ukmergės apylinkes.

Kiti ekskursantai nukeliavo į Anykščių vyno fabriką. Vienas ir amžinai girtas darbininkas "pasiumtiniam" aiškino:

"Prie pono Karazijaus, šio fabrikėlio savininko, tik viena kita statinė išrūgdavo. Šiam ponui atsidūrus JAV, tikriausiai ir dabar mūsų įmonė neduoda ramybės. Deja, jis ją matys, kaip savo ausis".

Nugėrę vyno, ekskursantai apžiūrėjo Puntuką, buvo nuvesti "griekus" nuplauti į Šventosios upę.

Ekskursantai grįžtant į Vilnių, radijo reporteris Valius užsiminė patirti "pasiumtinio" Juozo Mažeikos nusiteikimus. Jis jam ir atrėžė: "Buvau savaitę Vilnių. Viskas gerai. Maloniai vis-

kas primta. Skirstomės šiandien pas saviškius. Viskas atrodo Lietuvoj gerai".

Antroji ekskursantų grupė išsibarstė giminių lankyti. Ką veikia pirmoji 22 asmenų grupė?

Ji pro Raseinius, Kryžkalnį, Skaudvilę, Tauragę, pro Pagėgius buvo nuvežta į Šilutę.

Laimingai atvykusius, pasveikino vykd. komit. pirm. Kazimieras Radeckis ir, pamojęs ranka visą grupę nusivedė į parką, kur baudžiauninkai šventė "darbininko dieną".

Iš čia pasiumtiniai vyko į Klaipėdą. Pačiame vidurnaktyje į Priekulės plentą buvo paskubom suvaryti vietos gyventojai. Jie turėjo sveikinti "garbingus svečius".

Rojus Mizara jiems atsakė: "Mes jaudinamės ir esame sujaudinti tokio gausaus ir nuostirdaus sutikimo".

Sekantį rytą visi buvo nuvežti į Palangą. Su sveikinimo žodžiu pasitiko vykd. komit. pir. Petras Mičiūnas.

Pavedžiojus po parką, Tiškevičiaus rūmus, kurie atiduoti iš maskolijos atvykusiems teptioriams neva sveikatai taisyti ir ilsėtis, buvo parodytas ir lietuvis dailininkas Ant. Žmuidzinavičius.

Slenkant prie jūros, "garbingus svečius" pasitiko Justas Paleckis. Žemai lenkėsi Rojus Mizara, Dr. Margeris, red. Jokubka. Paleckis sušuko:

- Vyrai! Nelaužykite savo senų nugarkaulių, nesilankstykite. Proletarų demokratija nepripažįsta lankstymosi. Lenktis reikia tik prieš Chruščiovą ir prieš Lenino - Stalino mauzoliejų.

Paleckis paliepė visiems eiti

PHILADELPHIA

GEGUŽINIŲ SEZONAS

Sumažėjus vasaros karščiams, prasideda gegužinės. Pirmoji įvyks rugpiučio 23 d. Ją ruošia vietos Balfo skyrius. Antroji rugpiučio 13 d. Ruošia Philadelphia Lietuvos Bendruomenės "Radio Balsas", savo programai paremti. Vieta - visiems žinoma ir pamėgta - Čepo farma, prie 42 kelio, Deimawr miest. N.Y.

Tiek pirmosios, tiek antrosios gegužinės rengėjų tikslai visiems suprantami ir remtini. Taipgi susitikime ir pasimatysime šiose gegužinėse.

P.M.

į jūrą ir iškratyti gyvenimo kelyje papildytus griekus.

Rojus Mizara, Dr. Margeris, red. Jokubka užsigeidė pamatyti Palangoj vasarojančių bolševikinį buržujų Ant. Venclovą. Juos palydėjo Paleckis ir Augustinas Gričius.

Išgėrus limonado, prasidėjo "pasiumtinių" prausimas. Puolė Paleckis: "Blogai redaguojat savo laikraščius. Mažai persispaudinate straipsnių iš Tiesos. Nemokate paveikti dypukų..."

Išterpė Venclovą: "Jūs nepapildote eilių naujomis jėgomis. Kas bus, kai numirsite? Kas tęs jūsų darbus? Turit surasti sau įpėdinių!"

Venclovai užsikosėjus, žodį tęsė Paleckis: "Sunkiai įgytus namus parduodat ir jau kraustotės į užkampį. Kas ten pas jus darosi? Privalote naujus namus statyti, o dabar parduodate, mai-note ant pigesnių. Ar taip galima?"

Kol Paleckis gėre limoną, "žodį paėmė" Aug. Gričius: "Mes pas save išleidžiame taip vadinamus jūsų raštus. Ar žinot kodėl? - Todėl, kad parodžius, jog rašote, ir davus jums progos keliolika tūkstančių rublių gauti. Raštai nekokie! Mes turim jus remti ir savo skaitytojus apgauti, kad tai geriausių ir pažangiausių rašytojų kūryba. O turėtų būti atvirkščiai: jūs galėtumėt išleisti mūsų rašytojų kūrinčius!"

Tylėjo Mizara, prakaityvo Jokubka, čiaudėjo dr. Margeris.

Iš Venclovos pastogės išsiskirstyta patįsiais veidais, Mizara nubėgo susitikti su vasarojančiu Kipru Petrausku ir "prezidentu" Matuliu.

Palangoje išmaudyti pasiumtiniai grįžo į Klaipėdą. Čia buvo

parodytas konservų fabrikas, o vakare nuvesti į Klaipėdos savi-veiklininkų koncertą. Čia taip vienos antros dainos "pasiumtiniai" išklause. Vėliau salėje užmigo, ėmė knarkti ir, tik baigus koncertą, buvo pažadinti šūkiu: "Draugai amerikoniai, elkit į viešbutį miegoti".

J. Visminas

on AUTO INSURANCE

Telefono pašauki m a s
Jums gali sutaupyti daug
dolerių apsidraudžiant
Amerikos vienoj didelėj
draudimo įstagoj. Pašau-
kus jokio įsipareigojimo.

PAULINA
MOZURAITIS-BENNETT
Insurance Agent
13706 Benwood Ave.
Cleveland 5, Ohio

SK 1-2183

GERESNĖS statybos kontraktoriai

ISTATO MONCRIEF

ORO VENTILIACIJA

• ŠILDO vasarą

• ŠILDO žiemą

THE HENRY FURNACE CO MEDINA, O

EAST CLEVELAND - EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS
EARN

OPEN EVERY SATURDAY
UNTIL NOON

4%

SUPERIOR
SAVINGS

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000

HOME AND
REMODELING LOANS

CORNER 68TH - SUPERIOR AVENUE

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinaamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Priimami siuntiniai į Lietuvą, Latviją, Estiją,
Ukrainą, Sov. Rusiją per lietuvių įstaigą
UNIVERSAL GIFT PARCEL SERVICE

Siuntiniai apdrausti, apmuitinti taip, kad gavėjas nieko neprimoka. Mūsų įstaigos siuntinius išsiunčia 3 kartus savaitėje, kurie adresatą pasiekia per 4-7 savaites, oro paštu — 8-12 dienų. Siuntėjų patogumui savo įstaigose turime didelį ir įvairų pasirinkimą geros kokybės importuotų ir vietos gamybos prekių: medžiagų vyr. ir mot. paltams, kostiumams, šilko, nylon, pamušalų, siūlų, adatų ir kt. Vilninių, kartūninių ir šilko skarelių ir skarų. Moter. ir vyr. marškinių ir kojinių. Odos batams su visais priedais — padais, puspadžiais, vitpadžiais ir odos pamušalu. Įpilų iš Austrijos. Laikrodžių. Importuojame be tarpininkų, todėl, daugelį prekių galime pasiūlyti pirkėjams žymiai pigiau. Pav. austriški deimanto stiklui piau-ti rėžtukai, plaukams kirpti mašinėlės ir "Solingen" vok. skustuvus savo klientams parduodame tik už \$1.75 štuką.

Atkreipiame dėmesį į mūsų standartinių siuntinių vertin-gumą pagal jų žemas kainas, ypač valstų, siuvamų mašinų, akordeonų ir maisto, siunčiamų iš Europos.

Siuntiniai priimami kasdien nuo 8:30 ryto iki 6:30 val. vak., o šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų.

A D R E S A I :

397 A West Broadway, SO. BOSTON 27, Mass.
6 John St., WATERBURY, Conn., PL 6-6766

Tikras atsigaivinimas
tuo... STROH'S
Amerikoje tikrai
ugnim verdamu alumi!

Kada ateina laikas atsigaivinti, būtinai turėkite daug ugnim virto Stroh's alaus. Stroh's Amerikoje yra vienintelis, kuris verdamas mas prie 2000 laipsnų, duoda geriausį skonį iš visų galimų skonių. Pabandykite Stroh's šian-dien!

JUMS PATIKS

Stroh's

YRA ŠVIESESNIS!

UŽ VIETINĖS KAINAS!

REZERVUOKITĖS SPAUDOS BALIUI VIETAS

Penki stalai jau užsakyti

Spaudos balius jau tik už trijų savaitių. Jis įvyksta rugsėjo 12 — šeštadienį, Slovenian Auditorium — 6409 St. Clair Ave. Pradžia 7:30 val.

Pirmą kartą spaudos balius stalai bus didžiojo salė. Stalai po 12 asmenų. Galima užsisakyti visą stalą — taip rengėjams patogiau, bet norintieji gali užsisakyti ir mažesniais skaičiais. Tokiu atveju svečiai pačių rengėjų svečiai bus jungiami prie didesnių stalų. Baliaus stalai bus padengti valgiais ir gėrimais. Už visa tai vienas asmuo moka \$5.00. Gi jaunimui įėjimas kaštuoja tik \$1.50.

Iki šio laiko jau užsakyti 5 stalai, kuriuos užsisakė p. L. Banis, p. Račinskienė, Alf. Steponavičius, K. Palubinskas, Vincas Juodvalkis. Mes kviečiame stalus paskubėti užsisakyti. Anksčiau užsisakiusieji geresnius ir gaus.

Spaudos balius programa, kaip žinia, išpildys pagarsėjęs akordeonistas Charles Daubaras, o šokiams gros Rimo Butrimo — iš New Yorko lietuviškas orkestras. Bus daug ir kitų įvairumų.

Mes laukiame gausaus clevelandiečių atsilankymo. Taip pat laukiame svečių ir iš tolimesnių vietų.

● Dr. J. Bartkus, Vilties Draugijos pirm., vykdamas su ponis atostogų į New Yorko valstiją, buvo sustojęs Clevelande ir su redaktoriais pasitarė tolimesniais Dirvos leidimo reikalais.

● Clevelando Vytauto Didžiojo Skautų Draugovė buvo įsteigta 1949 m. liepos 23 d. Šiais metais draugovė švenčia savo 10-ųjų metų jubiliejų. Paminėjimui ruošia jubiliejinę stovyklą. Stovykla įvyks nuo rugpiūčio 21 d. iki rugpiūčio 30 d. "Mather" skautų rezervate.

Vytautėnai maloniai kviečia visus clevelandiečius į stovyklą atsilankyti, ypač į paskutinį lauką, kuris įvyks rugpiūčio 29 d. Stovyklą galima pasiekti važiuojant 6 keliu į rytus ir pasiekus 608 kelią pasukti į šiaurę. Stovykla yra ant 608 kelio (dešinės pusės) apie pusketvirtos mylios nuo 608 kelio ir 6 kelio sankryžos.

● Valdemaras ir Elzė Sepikai su sūnumi Ričardu rugpiūčio 15 d. išvažiavo į Los Angeles, kur žada išbūti iki Kalėdų. Praeitą pavasarį jie 3 mėnesius išbuvo Miami, Fla. bet ten jiems nepatiko: menki uždarbiai ir sunku gauti pastovų darbą. Sepikas yra namų darytojas iš lauko ir vidaus.

● Lietuvių Saleziečių Įstaigos - Castelnuovo Don Bosco, Italijoje - ilgametis vadovas kun. Juozas Zeliauskas atvyksta į Clevelandą ir rugpiūčio 23 d. (sekmadienį), tuojau po lietuviškų pamaldų šv. Jurgio parapijos salėje padarys pranešimą apie septynerių metų darbo Lietuvių Saleziečių Įstaigoje rezultatus, apie dabartinį jos stovį ir apie ateities planus.

Visi kviečiami į pranešimą atsilankyti.

● Geri mūsų lengvatelių pasirodymai pasiekti rugpiūčio 5 d. Clevelande įvykusiose A.A.U. (Amateur Athletic Union) Olympic Development lengvosios atletikos rungtyne. Clevelando LSK Žaibo narė Stefa Juodvalkytė nustūmė rutulį 37'6" (11.43 m) laimėdama pirmą vietą ir aukso medalį. Tenka pažymėti, kad ši St. Juodvalkytės pasekmė yra naujas Š. Amerikos lietuvių rekordas. Senas rekordas - 37'1 1/2" (11.31 m) - priklausė jai pačiai, pasiekta 1958 m. Clevelande. Geriausia tremties pasekmė priklauso S. Baranauskaitė, pasiekta 1948 m. Vokietijoje - 12.00 m (39'4 1/2").

Tos pačiose varžybose kitas žaibietis A. Motiejūnas triušylyje

Moksleiviai Algis Rukšėnas (iš Clevelando) ir Rimas Karmazin (iš New Yorko), keliaudami po JAV, susitiko Kennebunk Beach, Me.

pasiekė 40' 1/2" (12.205 m), kas yra antroji pagal gerumą bet kada pasiekta pasekmė, jaunių klaseje. Š. Amerikos lietuvių rekordas ir kartu geriausia pasekmė priklauso clevelandiečiui Alg. Modestavičiui - 40'5" (12.32 m) pasiekta 1958 m. Chicagoje.

● Lietuvių visuomenė kviečiama atsilankyti į Dainos Draugijos pikniką, rugp. 23 d. (sekmadienį) p. Blaškevičiaus sode. Pradžia 2 val. Įėjimas nemokamas. Bus užkandžiai ir gėrimai. Kviečia valdyba ir komisija.

● Kazys Kimtantas, čia gimęs lietuvis iš Miami, Fla., Eastern Airline radijo technikas, viešėjo Clevelande ir aplankė savo gimines Urbanus ir Sepikus. Jo tarnyba yra labai atsakinga: skraidydamas po visą Rytinę Ameriką, jis tikrina lėktuvų radijo stotis. Jau 14 metų gyvena Miami, kur priklauso Lietuvių Piliiečių Klubui. Yra vedęs lietuvaite Lucille Kundrotaitytę, augina sūnų ir dukrą. Jo tėvai gyvena Clarksville, Pa.

● Rekordinis dalyvių skaičius numatomas 1959 Ohio valstijos parodoje Columbus, Ohio. Dalyvių rekordas buvo pasiektas 1956 m. kada parodą aplankė 342,272 žmonės.

Šiais metais parodos vieta yra pagerinta. Taip pat praplaita mašinoms pastatyti vieta. Ir bielių pardavimo sistema pakeista, užtikrinanti lankytojams greitesnį ir geresnį patarnavimą. Įvyks speciali moterims programa, supažindinanti su General Motors tarptautinių maudų paroda. Vaikai, mažesni kaip 12 metų bus įleidžiami nemokamai.

Paroda įvyks rugpiūčio 28 - rugsėjo 4 d.

● Cleveland Arenoje, šeštadienį, rugp. 22 d. įvyks krepšinio rungtynės tarp Amerikos Pan - American žaidynių komandų ir Cleveland Pipers komandos.

● Cleveland Arenoje ši ketvirtadienį ruošiamose imtynėse pagrindiniais dalyviais bus Ilio DiPaolo ir Lord Layton, prieš Mike ir Doc Gallaghers. Taip pat dalyvaus 7 kitos poros.

SPORTAS

DIDELĖS LENGVOSIOS ATLETIKOS VARŽYBOS

Ši savaitgalį, rugpiūčio 22 - 23 d. Clevelande įvyks Vid. Vakarų sporto apygardos lengvosios atletikos pirmenybės, kuriose varžysis Chicagos, Detroito ir Clevelando lengvateliai. Kaip jau anksčiau buvo skelbta, varžybos vyks net 7 klasėse: vyrų, moterų, jaunių (16 - 18 m. amžiaus), vyr. berniukų (13 - 15 m.), jaun. berniukų (žemiau 13 m.), vyr. mergaičių (14 - 17 m.) ir jaun. mergaičių (žemiau 14 m.). Dalyvavimas visiems atviras. Ypatingai kviečiami jaunesniųjų klasių dalyviai.

Varžybos vyks visiems žinomame Patrick Henry High School stadione, Arlington Ave. prie E. 123 St.

Šeštadienį varžybų pradžia 3:30 val. Sekmadienį - 1:30 val. Varžybos bus gero lygio ir įdomios, nes jose dalyvaus beveik visa lietuvių lengv. atletikos rinktinė, prieš 4 savaites Chicagoje įveikusi latvius. Be to dėmesio vertas ir pačių jaunių pasirodymas. Taigi visus kviečiame atsilankyti.

PADĖKA DAIL. A. RUKŠTELEI

LVS "Ramovė" Clevelando Sk. Valdyba nuoširdžiai dėkoja dail. A. Rukštelei, padovanojusiame skyriui du vertingus Lietuvos vaizdų jos paties kūrybos paveikslus.

Valdyba

Savanorį kūrėją, dviejų Vyties Kryžių Kavalierių ALEKSANDRĄ MACKEVIČIŲ 60 metų amžiaus sukakties proga sveikiname. Ilgiausių metų LVS "Ramovė", Clevelando Sk. Valdyba

NIAURŲ ŪKYJE

parduodamos kriaušės, obuoliai ir kitokie vaisiai. Klįjantai gali patys nuo vaismedžių nusiskinti.

Adresas: RFD 1
Brunswick, Ohio

Išnomuojami vienas ar du kambariai, vienšeimiam name, ramioje atviroje vietoje, prie gero susisiekinimo.

Telefonas LI 1-8694

Suinteresuotiems kepyklos bizniui

Parduodu savo nuosavybės dalį "Baltic Bakery". Kreiptis: V. Strimaitį — ON 1-1250 arba UL 1-7117. (65)

556 E. 120 PARDUODA SAVININKAS

Modernus 8 kamb. vienos šeimos, Ekstra vonia, pusryčių kampelis. Molinių plytelių vonia. Modernus gazo pečius. Keturkampiai šildymo vamzdžiai. Galima tuoj užimti. Mažas įmokėjimas. Parduos žemiau FHA įkainavimo. Dar pigiau grynais. Savinininkas - PO 1 - 3056.

FRANK KILBANE REALTY CO.
11601 Detroit LA 1-2722
Cleveland 2, Ohio

(65)

PARENGIMAI

CLEVELANDE

● Rugsėjo 5 d. Lake Shore Country Club patalpose Amerikos Lietuvių Sandara 18 (Clevelande) kuopos banketas. Pradžia 8 val. vakaro.

● Rugsėjo 6 - 7 d., Sheraton - Clev. Hotel Amerikos Lietuvių Gyd. S-gos suvažiavimas.

● Rugsėjo 12 d. Spaudos balius, rengiamas Dirvos, prie staliukų didžiojo Slovenian Auditorium salėje.

● Rugsėjo 19 d. D.L.K. Birutės Karių Seimų Moterų D-ja ruošia 8 d. rugsėjo minėjimą - vakarą.

● Spalio 31 d. Korp! Neo-Lithuania metinė šventė ir balius La Vera Supper Klube.

● Lapkričio 21 d. Lietuvių salėje kariuomenės atkūrimo šventė. Rengia Ramovė.

WHEN BUYING OR SELLING A HOUSE

Use our Escrow Service
Protect both parties
in the deal

PARDUODAMAS
VIENOS ŠEIMOS NAMAS

3 mieg. ir vonia antram. Iren-giamas kambarys ir trečiam aukšte. 3 kamb. žemai - valg. svečių ir virtuvė. Šildymo pečius 3 metų. Dvigubas garažas. Netoli buso ir mokyklos.

Šaukti MU 1 - 1765

(65)

Geriausie sveikinimai ir linkėjimai visiems mūsų draugams ir rėmėjams

LOUISVILLE TITLE INSURANCE CO.

The Louisville Title Bldg., 118 St. Clair Ave.,
N. E. Phone: MA 1-2075

Listen to Rudolph Ringwall and his "Memorable Music" WJW Radio, Monday thru Friday,

7:05 - 7:30 P. M.

I. J. SAMAS JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai
Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairūs dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre

Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

DIDŽIAUSIA, PATIKIMIAUSIA, SU 25 METŲ
PRAKTIKA, APMUITINTŲ SIUNTINIŲ Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ IR VISUS RUSIJOS KRAS
TUS, PERSIUNTIMO ĮSTAIGA.

SU INTURISTO LEIDIMU

GLOBE PARCEL SERVICE Inc.

Siuntiniai pilnai apdrausti, gavėjas nieko neturi primokėti.

Siuntėjai įsitikino, kad per GLOBE PARCEL SERVICE INC. siunčiami siuntiniai, greičiausiai, tvarkingiausiai pasiekia adresatą. Prašykite, prisiųsime katalogus su pilna informacija, drabužių bei apvalynės dydžių Nr., iš rusiškų į amerikietiškus. Ir kainoraščius, kiek už kurį daiktą reikia mokėti maito.

Siuntėjų patogumui įstaigoje turime gerų vilnonių ir rajoninių medžiagų, odų, batukų, vilnonių skarų, skarelių, skustuvų, plaukams kirpti mašinėlių, stiklui deimanto rėtukų, lovatiesių ir t.t. Garantuojame, kad niekur kitur, už tokias žemas kainas, šių prekių negalėsite nupirkti. Šios prekės parduodamos tik siuntėjams.

Šios įstaigos tarnautojai lietuviai.

Darbo valandos: Kasdien nuo 9:30 - 6.

Trečiadieniais 9:30 - 8. Šeštadieniai 9 - 3.

A D R E S A S:

GLOBE PARCEL SERVICE INC.

1313 Addison Rd.

Corner Superior Ave. & E. 71 St.

Tel. Utah 1-0806 & Utah 1-0807

SIUNTINIAI SIUNCIAMI TIESIŲ IS CLEVELANDO.

EAGLE STAMPS PADIDINA JŪSU SUTAUPAS PAS MAY'S

the MAY co's (2) BASEMENT stores

Rugpiūčio išpardavimas!

NAUJO STILIAUS IR POPULIARIAUSI
RUDENS IR ŽIEMOS

STILINGI PALTAI

\$ 29

Palyginkit su paltais
už \$35 iki 39.98

NAUJOS MADOS STILIAI

- Trapeze Coats
- Slim Lines
- Full Pyramids
- Panel Backs
- Chin Collars
- Orlon Pile Linings

Milžiniškas medžiagų pasirinkimas

- Wool Plaids
- Suedes
- Imported Tweeds
- Fleeces
- Wool-Cashmere Blends
- Mohair Blends
- Checks
- Zibelines
- Muted Tweeds

Šių spalvų: • Juodi • Pilki • Tan • Mėlyni • Raudoni

Dar vienas įvykis!

Kailiu apvedžioti paltai

\$ 58

Naujausi, gražiausi stilijai su liuksusinėm kailinėm apykaklėm. Pasirinkite iš daiktų šeškų, voverų, muskrat, mėlynosios lapės ir net ūkinių minkų apvedžiojimų! Puikūs 100% vilnos paltai juodų, rudų, pilkų, žalių, ar mėlynų spalvų, 8 iki 18 dydžių.

Fur Products Labeled to Show Country of Origin

The May Co.'s Basement Misses' and Women's Coat Department Downtown an On the Heights

\$5

IMOKEJIMAS
palaikys jūsų
paltą
pas
Lay-Away
iki
Rugsėjo 15 d.

DIRVA

THE FIELD

Kas ir kur?

• Žemės ūkio Akademijos, Lietuvoje, rektorium esąs Jonas Bulovas. Prorektorium mokymo reikalams Pr. Svetikas, o tyrimų reikalams Pov. Sklerius.

• V. Survilienė iš Buenos Aires, Argentinos, rugp. 12-13 d. lankėsi New Yorke pas draugus ir pažįstamus. Buenos Afirese ji turi vieną iš geriausių madų salioną ir aktyviai dalyvauja lietuvių visuomeninėje veikloje.

• Prof. Kostas Kanauka, veterinarijos gydytojas iš Baltimores, praeitą savaitę lankėsi New Yorke pas brolių dr. V. Kanauką ir kitus.

• Antanas Varnas ir Vaclovas Alksninis vyks į Pasaulio Liet. Bendruomenės suvažiavimą Detrote, atstovauti PLB bendruomenės New Yorko apygardą.

• Inž. P. Čiurlys su žmona iš New Yorko poilsui išvyko į Cape Cod vasarvietes.

• Bronys Raila, mūsų bendradarbis, atsiuntė sveikintimus iš Las Vegas, kur atostogų metu su šeima apsilankė.

• Rašytojas kan. M. Vaitkus paruošė atsiminimų knygą apie tris arkivyskopus ir vieną vyskupą. Knygą leis "Draugo" leidykla.

• Brazilijos užsienio reikalų ministeris Horacio Lafer, priėmė Lietuvos atstovą pasveikintas pasisakė, kad jo tėvai yra kilę iš Lietuvos.

• "Kregždutės" — lituanistinei mokyklos labai reikalingo vadovėlio II-oji dalis (šiuo atveju jau trečioji lai-

DETROITAS RUOŠIASI SUTIKTI BENDRUOMENĖS NARIUS

Detroteito ir apylinkių bei Windsorio lietuvių susitikimas numatytas rugpiūčio 23 dieną Beechnut Grove darže. Šiam lietuvių jaukiam subūvimui LB Detroteito

da) už dviejų savaitių jau išeis iš spaudos. Ji pertvarkyta dabartiniais reikalavimams. Vadovėlio autorius A. Rinkūnas gyvena Kana-doje.

• J. Bačiūnas padovanojo Vokietijos Lietuvių Bendruomenės vadovybei didesnę kiekį savo knygų "Kelionė į Pacifiko kraštus".

• Liepos 29 d. Marijampolėje mirė Anastazija Juodikienė, Eugenijos ir Broniaus Vigelių motina ir uošvė. Vigeliams, aktyviams Philadelphijos Tautinės Sąjungos veikėjams, reiškia me gilią užuojautą.

• J. Alenderis, Dirvos bičiulis iš St. Catharines, Ont., Canada, atsiuntė tris naujus prenumeratorių. Ačiū už gražią talką.

• Leidinys apie lietuvių sportą š. Amerikoje jau yra paruoštas ir netrukus bus pradėtas spausdinti. Jis pavadintas "Lietuvių sporto dešimtmetis š. Amerikoje". Dešimtmetis apima 1949 m. — 1959 metus. Čia yra aprašymai apie Faską, sporto klubus ir kt. Taip pat ir daug nuotraukų.

Šį leidinį jau galima užsakyti, pasiunčiant 2 dol. už kiekvieną egzempliorių jo leidėjo-redaktoriaus adresu: Edvardas Šulaitis, 1330 So. 51st Ave., Cicero 50, Ill.

Apylinkės valdyba ir jos talkininkai deda visas pastangas, LB augimui reikalinga visų lietuvių parama, nes bendruomenė turi labai daug uždavinių, susijusių su lietuvišku gyvenimu. Artėja lituanistinės mokyklos pradžia. Be pačių tėvų dedamų pastangų vis dar reikia ir bendruomenės prisidėti. O juk tas reikalas yra svarbus visiems lietuviams. Bendruomenė rūpi ir socialiniai bei kultūriniai reikalai. Jiems visiems reikia lėšų. Lėšų telkime dalyvaukime visi, palaikykime lietuvių, puoselėkime jaunąjį daigėlį, kad sulauktume gražių vaisių.

Gegužinės proga bus viena didžiausių loterijų. Į bendruomenės atsiūkimą Detroteito visuomenė labai šiltai stiliopė. Dovanų rinkėjos jaučia didelį lietuvių pritaurimą. Štai viena ponia atnešė net du kristalinių indų vienetus. Yra vertingų knygų, papuošalų.

Visi kviečiami dalyvauti toje gegužinėje rugpiūčio 23 d. Ypač maloni proga mūsų jaunimui pasilinksminėti puikiu orkestru grojant. O vyresniesiems labai tiks gausūs vaišių stalai.

Tad iki pasimatymo Beechnut Grove darže.

A. Musteikis

MARTIN BORMANN MIRĖS ARGENTINOJE

Visi spėlioja, kaip Martin Bormanno likimą pasirodė netikri. Ateinančios iš Argentinos žinios praneša ne tik apie jo mirtį šių metų balandžio mėnesį, bet ir apie jo gyvenimą, kai jis išvyko iš Berlyno.

Esą 1945 m. gegužės pirmomis dienomis, bėgdamas iš Berlyno, jis buvo sužeistas į koją ir plaučius. Po kapituliacijos, pakeitęs pavardę, slapstėsi Bergtesgaden apylinkėse. Porą kartų buvo nuvykęs į Muencheną pas gydytoją, nes žaizda plaučiuose negijo. Akiniai, ūsai ir barzda jį taip pakeitė, kad niekas negalėjo atpažinti.

Idomu tai, kad tuo metu, kai beveik viso pasaulio policija jo ieškojo, kai sąjungininkų teismas jį už akių nuteisė mirti, jis už poros šimtų kilometrų gyveno laisvas. Dvejus metus išgyveno Vokietijoje, sužinojęs, kad žmona serga vėžiu, prieš mirtį ją aplankė.

1947 metais jis išvyko į Ispaniją ir kukliai gyveno, šalpos organizacijų remiamas. 1949 m. išvyko į Argentiną, kur pats Peronas jį priėmė trumpoje audien-cijoje.

Bormannas su vaikais nepalaikė ryšio, bijodamas, kad nebūtų išduotas. Jo, kuris persekiojo katalikų Bažnyčią, vienas sūnus įstojo į kunigų seminariją.

Draugų padėdamas, įsigi-

Inž. Z. Rekašius, iš Detroteito, Vilties Draugijos valdybos narys, praėjusį savaitgalį atostogų proga lankėsi Clevelande ir savo tėvilius - Jurgį ir Oną supažindino su Dirvos spaustuves įrengimais ir spausdinimo technika.

Dirvos nuotrauka.

Niekas nepasikeitė...

DERYBOS SU RUSAIS XVI AMŽIUJE

R. Fuelop-Miller veikale "Jėzuitų galia ir paslaptis" labai įdomiai aprašomos popiežiaus pasiuntinio jėzuito Possevino derybos su rusų caru Jonu Žiauruičiu XVI amžiaus gale.

1580 metais Romon atvyko rusų pasiuntiniai, kurie atvežė Jono Žiauruičio laišką popiežiui. Rusų caras, Stepo Batory kariuomenės spaudžiamas, savo laiške prašė popiežių tarpininkauti taikai ir už tai žadėjo dalyvauti drauge su kitais krikščionių kunigaikščiais bendrajame žygy prieš turkų sultoną.

Deryboms su Jonu Žiauruičiu popiežius Gregorijus XIII paskyrė savo išmintingiausią ir gabiausią agentą, jėzuitą Possevino. Pastarasis nuvyko į tuometinę caro tvirtovę Starizą prie Volgos ir pirmoje audiencijoje buvo labai palankiai caro priimtas. Leiskime tačiau pačiam autoriui tolimesnius įvykius atpasakoti:

jo Argentinoje mažą žemės sklypą, kuriame ir išgyveno iki mirties.

Bormannas dėl karo pralaimėjimo kaltino Goeringą, von Papeną ir Vokietijos pramonininkus, o taip pat Vakarų valstybes, kurios nesupratusios, kad tik Vokietija galėjusi sunaikinti "bolševikinę hydrą". Užmetė ir vokiečių propagandai, kad nesugebėjo įtraukti į karą arabų valstybių.

Bormannas po sunkios plaučių vėžio ligos mirė Santa-Juliana klinikoje. Palaidotas savo ūkelyje. Laidotuvėse dalyvavo Argentinoje besislapstę naciai vokiečiai, kurie tą proga paminėjo ir Hitlerio gimimo sukaktį.

K.

kad jie turį pirmą gauti naujas caro instrukcijas. Posėdis būdavo kelioms valandoms pertraukiamas. Ir kai pagaliau rusų įgaliotiniai vėl pasirodydavo su metro ilgumo, smulkiai pri-rašytomis popierio juostomis.

Pradžioje Possevino buvo visai nustojęs vilties, bet vėliau jis suprato, kad toks derybų vilkinimas ne tik atitinka maskviečių temperamentą, bet ir siekia taktinių tikslų: rusai norėjo laimėti laiką, kad arčiau pažintų savo partnerius, atradus jų silpnybes ir nuvarginus juos taip, kad jie pataliau, norėdami greičiau derybas baigti, padarytų plačių nuolaidų.

Kai tik Possevino tai suprato, jis tuojau pasidarė kantriausias derybininkas ir dėjosi mažiau skubą, negu rusai.

Ir tikrai atsitiko taip, kad po mėnesio nevaisingų derybų, rusai patys pradėjo nekantrauti ir skatinti derybas baigti. Didžioji Possevino reikalavimų dalis buvo patenkinta.

Jei veikalas, iš kurio paimtas ši ištrauka, nebūtų buvęs išleistas. Vienoje dar 1932 metais, būtų galima pagalvoti, jog autorius rašo apie derybas su rusais Ženevoje. Rusų derybų taktika nėra pasikeitusi ir dabar.

1959 m. rugpiūčio mėn. 23 d., 5 val. p. p. Dariaus-Girėno apatinė šaldomoj salėje A. L. Tautinės S-gos Chicagos skyrius, talkininkaujant visiems Chicagos sporto klubams: LSK Aras, Bridgeporto LFK, ASK Lithuanica, LSK Lithuanica, SK Neris, ruošia

Krepšininkų rinktinės, grįžtančios iš Pietų Amerikos PAGERBIMA

Programa:

Lietuvos konsulo Chicagoje Dr. Petro Daužvardžio ir kitų sveikinimai; Krepšininkų vadovų įspūdžiai iš kelionės; Užkandžiai, baras ir linksmoji dalis.

Vietos iš anksto užsakomos ir pinigai sumokami:

1. A. Visockis, 6725 So. Campbell Ave., telef.: RE 7-1697;
2. P. Vėbra, 2645 W. 18th St., tel.: CR 7-2478;
3. Marginiai, 2511 W. 69 St., tel.: PR 8-4585 ir
4. Karvelio Prekybos Namai, 3322 So. Halsted St., telef.: YA 7-0677.

Įėjimas asmeniui 3.50 dol., studentams 2 dol.

Chicagos visuomenė kviečiama skaitlingiausiai dalyvauti.

Chicagos LFK Lituanicos futbolininkai nuo praėjusio rudens nepralaimėjusieji nė vienų rungtynių. Šiuo metu jie pirmuoja National Soccer lygos I-je divizione.

E. Šulaičio nuotrauka

DR. D. KESIŪNAITEI,

brangiai Motinai Lietuvoje mirus, gilią užuojautą reiškia

Ohio Lietuvių Gydytojų Draugija

DR. MYKOLUI VAITĖNUI,

brangiai Motinai Lietuvoje mirus, gilią užuojautą reiškia

Ohio Lietuvių Gydytojų Draugija

DR. MYKOLUI VAITĖNUI,

jo mamytei Lietuvoje mirus, gilią užuojautą reiškia

E. ir V. Mazoliauskai

Skyriaus nariams

EUGENIJAI ir BRONIUI VIGELIAMS,

mylimai mamytei ir uošvei Lietuvoje mirus, nuoširdžią užuojautą reiškia

A. L. T. S-gos Philadelphijos Skyrius